

Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met mogelijk (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties

Gebruikte termen	4
Vooraf	5
Inleiding	6
Start	10
1. Je hoort van mogelijk misbruik	10
2. Pastorale zorg	14
3. Melding	18
4. Klacht	20
5. Gesprek met beschuldigde na een melding	24
6. Een beschuldigde of pleger meldt zich	28
7. Je hoort van anderen of via geruchten over mogelijk misbruik	30
8. Conflict van plichten en ambtsgeheim	32
9. Zorg voor de gemeente	34
10. Na de uitspraak	38
Adressen en colofon	42

3e (herziene) versie, zomer 2022

1e uitgave: december 2006

1e herziening: januari 2016

2e herziening: voorjaar 2019

Gebruikte termen

- **Ambtsdrager:** de persoon die geacht wordt dit protocol te gebruiken. In dit protocol worden onder ‘ambtsdragers’ predikanten verstaan, evenals kerkelijk werkenden en anderen die van de kerkenraad een (betaalde of onbetaalde) pastorale opdracht hebben gekregen (zie ook kerkelijk werkende).
- **Benadeelde:** de persoon die mogelijk (seksueel) misbruikt is, zonder dat hiermee uitgesproken is dat er daadwerkelijk sprake is van misbruik.
- **Beschuldigde:** de kerkelijk werkende die van misbruik beschuldigd wordt, ook zonder dat van een formele beschuldiging/klacht sprake is.
- **Classispredikant:** de predikant, verbonden aan een bepaalde classis, die toeziet op gemeenten en ambtsdragers.
- **Classicaal college voor het opzicht (CCO):** zie opzicht.
- **Classicaal college voor de visitatie:** zie visitatie.
- **Consistorie:** college van predikant(en) en ouderlingen in de kerkenraad van een (wijk)gemeente.
- **Dader:** de kerkelijk werkende die voor misbruik - of daden die als misbruik kunnen worden geduid - een tuchtmaatregel heeft opgelegd gekregen, dan wel door de strafrechter veroordeeld is.
- **Gemeentebegeleider-SMPR:** lid van het Netwerk gemeentebegeleiders-SMPR die wordt ingeschakeld wanneer een gemeente geconfronteerd wordt met meldingen of klachten over (seksueel) misbruik binnen pastorale of gezagsrelaties. Deze gemeentebegeleider is deskundig in het begeleiden van processen binnen groepen en organisaties en kent de problematiek rond (seksueel) misbruik en de gevolgen daarvan in een gemeente of parochie. Deze begeleider heeft geen persoonlijke relaties in of betrokkenheid bij de gemeente.
- **Gemeentelid:** een persoon die lid is van een gemeente, dan wel aan de zorg van een kerkelijk werkende is toevertrouwd.
- **Gemeente-vertrouwenspersoon:** iemand die door de kerkenraad is aangesteld als (vrijwillig) vertrouwenspersoon in een plaatselijke gemeente.
- **Generaal College voor het Oezicht (GCO):** zie opzicht.
- **Gerucht:** aanduiding voor een praatje dat in omloop is, een verhaal dat (nog) door niets wordt bevestigd.
- **Kerkelijk werkende:** de persoon die, betaald of onbetaald, in een ambt of een dienst staat, een kerkelijke functie vervult of kerkelijke bevoegdheden uitoefent.
- **Klacht:** een bezwaar als bedoeld in generale regeling 11 (kerkelijke rechtspraak), ordinantie 10. Met een klacht wordt een formele procedure bij het classicaal college voor het opzicht gestart.
- **Moderamen:** dagelijks bestuur van de kerkenraad.
- **Mededeling:** algemene aanduiding van het bekendmaken van mogelijk (seksueel) misbruik. De mededeling kan de kerkenraad bereiken in de vorm van een gerucht, een verzoek om bijstand, een melding of een klacht.
- **Melding:** mondelinge of schriftelijke mededeling aan de kerkenraad (of een kerkenraadslid) betreffende mogelijk (seksueel) misbruik. De melder verwacht dat de melding gevolgen heeft, maar dient nog geen klacht in.
- **Misbruik:** aanduiding van misbruik in een pastorale of gezagsrelatie, zoals omschreven in de generale regeling 11, artikel 17.1: ‘misbruik van macht en vertrouwen door degene die in een ambt of een dienst staat, een kerkelijke functie vervult of kerkelijke bevoegdheden uitoefent, in een pastorale relatie of in een relatie die betrokkene uit hoofde van dit ambt, deze dienst, functie of bevoegdheden onderhoudt, in de vorm van seksuele handelingen of toespelingen op of uitnodigingen tot seksueel contact dan wel van ander intimiderend gedrag, alles al dan niet onder druk van geheimhouding’.
- **Opzicht - classicaal college voor het opzicht (CCO):** de instantie die onderzoek doet naar of als kerkelijk rechter uitspraken doet in geval van klachten over laakbaar gedrag van ambtsdragers en gemeenteleden (vgl. ord. 10-6). Het generaal college voor het opzicht (GCO) is de beroepsinstantie.
- **Pleger:** de kerkelijk werkende die misbruik – of daden die als misbruik kunnen worden geduid - al dan niet heeft erkend, over wie (nog) geen uitspraak van een opzichtcollege is gegeven.
- **Scriba:** secretaris van de kerkenraad.
- **Steunverlening:** deze commissie beslist in opdracht van de kleine synode van de Protestantse Kerk in Nederland over de toezegging van subsidies aan plaatselijke gemeenten die een aanvraag voor financiële steun doen. Te bereiken via steunverlening@protestantsekerk.nl.
- **Vertrouwenspersoon-SMPR:** lid van het Netwerk vertrouwenspersonen van Meldpunt SMPR. Deze vertrouwenspersoon heeft een relevante beroepsopleiding (bijvoorbeeld predikant, psycholoog, maatschappelijk werker), aangevuld met trainingen op het gebied van het begeleiden van slachtoffers van seksueel misbruik. De vertrouwenspersoon-SMPR ondersteunt de benadeelde op diverse terreinen, zoals:
 - het omgaan met, duiden en mogelijk verwerken van het gebeurde;
 - het maken van afwegingen over het al dan niet indienen van een klacht;
 - het ‘doorlopen’ van de klachtenprocedure;
 - het behouden of hervinden van een plaats in de geloofsgemeenschap.
- **Visitatie - classicaal college voor de visitatie:** de instantie in de classis die vanuit de kerk pastoraal omziet naar de gemeente en ingeschakeld wordt als zich in gemeenten problemen voordoen; onder andere om te overleggen en gevraagd of ongevraagd advies te geven (zie ord. 10-4-1).

Vooraf

Deze brochure is met name bedoeld voor kerkenraden, individuele ambts- en taakdragers, en anderen die binnen de Protestantse Kerk in Nederland met mogelijk (seksueel) misbruik in pastorale of kerkelijke gezagsrelaties geconfronteerd worden. Ook voor andere vrijwilligers of professionals die bij een dergelijke situatie betrokken raken, kan deze brochure zinvol zijn.

De generale synode van de Protestantse Kerk heeft in november 2019 nogmaals onderschreven het in 1999 door de toenmalige triosynode geformuleerde principe dat ‘seksueel misbruik zonde is, kwaad in Gods ogen en onrecht tegenover de medemens’. Dit uitgangspunt leidde destijds tot de opdracht om ‘zorg te dragen voor richtlijnen voor gemeenten, mogelijk in de vorm van een protocol, waarin wordt aangegeven hoe gehandeld kan worden als seksueel misbruik zich daar voordoet’. In december 2006 is de eerste versie van het protocol aan de kerk gepresenteerd. In 2016 en 2019 zijn op details aangepaste versies verschenen, met name vanwege verwijzingen naar kerkorde-artikelen. Deze vierde versie is met name het resultaat van een evaluatie met deskundigen. Het protocol vormt het hoofdbestanddeel van deze brochure. Het is een hulpmiddel om een weg te vinden in de vaak zeer gevoelige en complexe situatie waarin alle betrokkenen terecht komen wanneer in een gemeente de problematiek van SMPR zich aandient. Het is een handreiking om enige orde te scheppen in de verwarring. Al jaren wordt nagedacht over hoe een gemeente met dergelijke situaties kan omgaan. Kernwoorden voor het handelen van verantwoordelijke instanties en personen hierbij zijn: gerechtigheid, barmhartigheid en verantwoordelijkheid. De ervaring heeft de afgelopen jaren geleerd dat elke situatie anders is en vraagt om maatwerk. Dit houdt in dat niet alles in een protocol is onder te brengen. Nader overleg met bijvoorbeeld de coördinator van het Meldpunt SMPR is dan een goede optie.

De inleiding bevat een introductie op het onderwerp. Je leest daar over de definitie van misbruik volgens de kerkorde, uitgangspunten als basis van het protocol, de reikwijdte ervan en uitleg over de manier waarop het protocol kan worden gehanteerd. Daarna volgen de verschillende fasen van het proces dat zich in de gemeente afspeelt met concrete aanwijzingen en toelichtingen daarop. Hiernaast vind je een lijst met begrippen. Het is aan te raden deze lijst door te nemen voordat je het protocol gaat gebruiken.

Utrecht, zomer 2022

Inleiding

Waarover gaat het eigenlijk?

Wanneer je deze brochure gaat lezen, is doorgaans kort tevoren een bericht met grote impact binnengekomen: iemand uit de kerkelijke kring heeft - kort of langer geleden - misbruik ervaren. De kans is heel groot dat het te maken heeft met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Een gemeentelid heeft het zwijgen hierover doorbroken. Zoiets vraagt moed, maar brengt ook spanning, woede, onzekerheid en angst met zich mee. Degene die wordt aangewezen als pleger van grensoverschrijdend gedrag is doorgaans een goede bekende, een betrouwbaar geachte ambtsdrager. Het kan een predikant zijn of een immer behulpzaam gemeentelid. Ook zijn situaties denkbaar waarin betrokkenen het grensoverschrijdende gebeuren zelf anders duiden, bijvoorbeeld als een liefdesrelatie. Of anderen vangen signalen op en maken daarvan melding. Hoe dan ook: zo'n bericht is als een bom die inslaat. Want de gemeente blijkt niet meer vanzelfsprekend veilig te zijn. Zo komen berichten uit de samenleving over #MeToo en andere ervaringen dichtbij. Schrik, verbijstering, woede en andere gevoelens kunnen je overvallen. In de praktijk betekent dit bericht een belasting voor het gemeentelid en allen die daarin verantwoordelijkheid dragen. Hoe lang dit gaat duren is niet of nauwelijks te overzien. Moderamen en vervolgens vaak ook kerkenraad en gemeente zullen tot zich moeten laten doordringen: ja, ook bij ons kan dit voorkomen. Wat nu? En waarover gaat het precies?

Wanneer je in kerkelijke teksten op zoek gaat naar een omschrijving van (seksueel) misbruik, kom je de formulering 'misbruik van macht en vertrouwen' tegen. Dat kan vragen oproepen. Hoezo macht? Komt dat bij ons voor? Past dat wel bij het leven in de christelijke gemeente? Een definitie van macht luidt: macht is het vermogen een ander ertoe te bewegen iets te doen wat zij/hij anders niet gedaan zou hebben. Het ambivalente karakter van macht is in deze definitie goed weergegeven. Want: een goed advies, een dringend appel, een meeslepend voorstel, een goed georganiseerde activiteit: het zijn allemaal voorbeelden van macht. Macht is - positief gezegd - het vermogen om mensen in beweging te krijgen. Zo wordt ook duidelijk waar het fout gaat met macht: als het in beweging zetten van de ander gericht is op het eigen profijt. Het gaat fout wanneer macht niet meer wordt ingezet met het oog op het welzijn van het geheel of het welzijn van de ander, maar eerst en vooral het eigen welzijn dient. Zo kan het ook in de gemeente gaan. De predikant, leden van de kerkenraad en andere gemeenteleden kunnen macht uitoefenen op diverse manieren, op basis van deskundigheid of charisma, sociale vaardigheden, geld of bevoorrechte positie. Veel processen in de gemeente zijn gebaseerd op (onderling) vertrouwen. Dat maakt de gemeente kwetsbaar. Als dan vertrouwen geschonden en macht misbruikt wordt, raakt dat de hele gemeente in al haar verbanden. Daarom is het van belang als gemeente oog te krijgen voor zowel formele als informele machtsrelaties. De praktijk leert dat - wanneer sprake blijkt te zijn van seksueel misbruik - er vaak al eerder signalen zijn geweest - waarop niet is

gereageerd. Om de veiligheid van kwetsbare mensen in de gemeente zo goed mogelijk te borgen, is het zaak deze op te vangen en te registreren. Dit is wel een gevoelige en complexe zaak, te meer omdat de privacy van de beschuldigten niet onnodig mag worden geschaad.

Het kan helpen om enkele termen te verhelderen. Het begrip 'slachtoffer' wordt vaak gebruikt voor mensen die seksueel misbruik hebben ervaren. Zo'n woord kan het beeld oproepen van lijdzaamheid en machteloosheid; dat is niet wenselijk. In het protocol lees je daarom ook een omschrijving als 'benadeelde'. Formeel is de term 'dader' aan de orde, wanneer een opzichtcollege zulke actieve betrokkenheid heeft vastgesteld en daarover een uitspraak heeft gedaan. Niet elk geval van misbruik leidt tot een klacht, niet elke klacht leidt tot een uitspraak met tuchtmaatregel. Daarom worden in dit protocol ook aanduidingen gebruikt als aangewezen, beschuldigde of pleger.

Misbruik van het ambt - seksueel misbruik

In het woord vooraf is de triosynode van 1999 al genoemd. De principe-uitspraak: 'Seksueel misbruik is zonde: kwaad in Gods ogen en misbruik tegenover de medemens' wordt vervolgd met: 'De kerk dient onomwonden te kiezen voor slachtoffers van seksueel misbruik.' Deze heldere keuze voor slachtoffers is niet bedoeld als keuze tegen andere betrokkenen. De bedoeling is dat de ervaringen en verhalen van benadeelden uiterst serieus genomen worden. Dit vraagt om adequaat handelen van al wie hiervan hoort, in de goede volgorde.

'Lichamelijkheid en seksualiteit zijn met de schepping gegeven en mogen als een gave van God gezien worden. Bij velen, ook in kerkelijke kring, bestaat er nog steeds schroom om op een open en positieve wijze te spreken over de betekenis van lichamelijkheid en seksualiteit als gave van God. Ons wordt in de Schriften opgedragen om daarmee zo om te gaan dat zij de naaste niet beschadigen. [...] Seksueel misbruik [...] leidt veelal tot blijvende beschadiging van de slachtoffers, niet alleen psychisch, maar ook op het vlak van geloof en geloofsbeleving. Daarom moet de kerk alert blijven op machtsmisbruik en mag er niet gezwegen worden. Seksueel misbruik is een buitengewoon kwalijke vorm van machtsmisbruik die de lichamelijke en geestelijke integriteit van de medemens - geschapen naar Gods beeld - aantast. Er mag geen enkele twijfel over bestaan dat seksueel handelen van volwassenen jegens kinderen ontoelaatbaar is. Om die reden zijn pedoseksuele relaties - die per definitie ongelijkwaardig zijn - onacceptabel. Evenzeer mag er geen enkele twijfel bestaan over de onaanvaardbaarheid van seksualisering van pastorale relaties.' (Gedeelte uit het besluit van de gezamenlijke vergadering van de - toen nog - hervormde, gereformeerde en evangelisch-lutherse synoden (1999) inzake het rapport 'Schuilplaats in de wildernis?')

Voor wie is dit protocol bedoeld?

Het protocol is allereerst bedoeld voor leden van kerkenraden. Zij hebben de verantwoordelijkheid voor de gemeente. Het protocol helpt ook individuele ambtsdragers en pastoraal werkenden op weg, wanneer zij met mogelijk (seksueel) misbruik door ambtsdragers, taakdragers of kerkelijke functionarissen worden geconfronteerd. Plaatselijke of gemeente-vertrouwenspersonen, aangesteld in een gemeente of ring van gemeenten, die worden benaderd over een situatie van grensoverschrijdend gedrag kunnen dit protocol ook gebruiken.¹ Voor mensen die misbruik ervaren hebben, is een aparte handreiking beschikbaar, te downloaden op protestantsekerk.nl en smpr.nl, of te bestellen via protestantsekerk.nl/webwinkel.

De classispredikant

Sinds 2018 zijn in de Protestantse Kerk classispredikanten werkzaam, voor elke classis één. De classispredikant geeft gestalte aan de verantwoordelijkheid van de classicale vergadering voor het toezien op gemeenten en ambtsdragers (ord. 4-16). Dat houdt in dat deze predikant op enig moment betrokken kan worden bij situaties van mogelijk seksueel misbruik in pastorale of gezagsrelaties in een gemeente. Het komt voor dat een pleger zich tot de classispredikant wendt met een eerste melding. Ook vanuit moderamen of kerkenraad kan de classispredikant van een melding op de hoogte worden gebracht. De classispredikant vervult in het proces vaak een toezichhoudende rol en laat zich van de ontwikkelingen regelmatig op de hoogte houden. Het verdient aanbeveling op de situatie toegespitste afspraken te maken over wie daartoe het initiatief neemt en wie informatie aan wie verschaft. Sommige omstandigheden kunnen leiden tot grotere betrokkenheid, bijvoorbeeld in overleg met de gemeentebegeleider-SMPR. Als regel blijft de classispredikant op enige afstand, om in het proces rolvast en waar nodig met doorzettingsmacht te kunnen optreden.

Uitgangspunten en zorgvuldigheid

Uitgangspunt van het protocol is de hierboven genoemde synode-uitspraak uit 1999. Dit betekent dat de Protestantse Kerk - en dus ook elke gemeente en elke kerkenraad - elk vermoeden of elke beschuldiging van (seksueel) misbruik ernstig neemt. Het betekent tevens dat de kerk ernaar streeft zorgvuldig om te gaan met alle betrokkenen, met de mogelijke benadeelden, de mogelijke pleger en degenen die bij hen horen..

Er zijn enkele aandachtspunten die belangrijk zijn voor een zorgvuldig gebruik van dit protocol:

- Wanneer je geconfronteerd wordt met mogelijk seksueel misbruik kan dat ook voor jou belastend zijn. Misschien heb je behoefte aan overleg, maar voel je je gebonden aan je ambtsgeheim. Het protocol gaat ervan uit dat je (als ambtsdrager) deze last niet alleen hoeft te dragen, maar dat je die kunt delen met een tweede ambtsdrager. Over zorgvuldig omgaan met het ambtsgeheim en een mogelijk conflict tussen de verschillende plichten van een ambtsdrager lees je meer in hoofdstuk 8.
- Het is niet aan de kerkenraad om een oordeel te vellen over de juistheid van een gerucht, melding of klacht. Wanneer het een ambtsdrager betreft, is dat aan de instanties die daartoe zijn aangewezen. In dat geval zal het CCO de klacht onderzoeken en een oordeel uitspreken. Wanneer het gaat om een niet-ambtsdrager valt het onderzoek van de klacht wel onder de verantwoordelijkheid van de kerkenraad, in het bijzonder onder het consistorie 'gehoord het classicaal college voor het opzicht' (zie kerkorde ord. 10-7-1; en ook 4-2 en 4-3 van het protocol). Wel kan het consistorie, als het zich onvoldoende onafhankelijk voelt om te kunnen oordelen, het college voor het opzicht verzoeken om te oordelen (ord. 10-7-6).
- Het is wel aan de kerkenraad om - met behulp van dit protocol - zorgvuldig met alle betrokkenen om te gaan. Daarbij hebben de positie en de belangen van de benadeelde steeds prioriteit. En het ligt op de weg van de kerkenraad om - daarbij gesteund door de helpende kerkelijke instanties - de schade voor de hele gemeente zoveel mogelijk proberen te beperken.
- Laat geruchten niet zomaar op hun beloop. Geruchten kunnen signalen zijn dat er iets in jouw gemeente gebeurt dat niet door de beugel kan. Als je dat laat passeren, werk je er feitelijk aan mee dat misbruik door kan gaan en geaccepteerd wordt. Geruchten kunnen op niets gebaseerd zijn en tot gevolg hebben dat de goede naam van mensen wordt geschaad. Of er ontstaat onrust en een gevoel van onveiligheid in de gemeente. In beide gevallen zijn geruchten schadelijk. Daarom wordt van jou verwacht dat je de geruchten niet negeert maar er alert en adequaat op reageert.
- Realiseer je altijd dat het feit dat iemand beschuldigd wordt/is van misbruik, niet betekent dat hij of zij een dader is. Er kunnen allerlei gronden zijn voor het uiten van beschuldigingen of vermoedens.
- Helaas heeft de praktijk bewezen dat de meest onverwachte en onwaarschijnlijke beschuldigingen op feiten kunnen berusten.
- Als er sprake is van actueel misbruik van een minderjarige moet je altijd meteen actie ondernemen.

¹ Als de beschuldigde ambtsdrager is, berust het opzicht bij de classicale vergadering (zie ord. 10-7-2). In dat geval kan een gemeente-vertrouwenspersoon zich rechtstreeks wenden tot de classispredikant. Als het een niet-ambtsdrager betreft berust het opzicht bij het college van predikanten en ouderlingen (zie ord. 10-7-1); daarom wendt de vertrouwenspersoon zich dan tot de voorzitter van het college van predikanten en ouderlingen.

Definitie van misbruik in de kerkorde

Onder misbruik van/in een pastorale of gezagsrelatie wordt verstaan: ‘Misbruik van macht en vertrouwen door degene die in een ambt of een dienst staat, een kerkelijke functie vervult of kerkelijke bevoegdheden uitoefent, in een pastorale relatie of in een relatie die betrokkene uit hoofde van dit ambt, deze dienst, functie of bevoegdheden onderhoudt, in de vorm van seksuele handelingen of toespelingen op of uitnodigingen tot seksueel contact dan wel van ander intimiderend gedrag, alles al dan niet onder druk van geheimhouding.’ (GR 11, artikel 17). Meestal wordt bij misbruik gedacht aan seksueel misbruik. Maar daartoe beperkt de bovenstaande definitie zich niet. Het kan ook gaan om andere vormen van intimiderend gedrag. Gedrag wordt misbruik genoemd als er sprake is van verschil in macht en invloed tussen betrokkenen. Een voorbeeld: twee collega-diakenen hebben een functionele relatie met elkaar, doorgaans is dit een collegiale, gelijkwaardige relatie. Een diaken en een hulpvragend gemeentelid hebben ook een functionele relatie met elkaar, maar hier is de één - tot op zekere hoogte - afhankelijk van de ander. Er is een machtsverschil. Ander voorbeeld: de benadeelde is een vrouwelijke predikant, de aangewezen een mannelijke pastorant. Het is denkbaar dat de predikante in een situatie komt waarin zij zich kwetsbaar voelt tegenover de mannelijke pastorant die zich intimiderend gedraagt. Nog ingewikkelder kan het zijn, wanneer benadeelde en beschuldigde beiden gemeentelid zijn.

Dit protocol is van en voor de Protestantse Kerk in Nederland. Het is gebaseerd op de kerkorde en de kerkelijke mogelijkheden. Seksueel misbruik kan ook een misdrijf zijn. Slachtoffers van misbruik kunnen aangifte doen bij de politie. Het wetboek van strafrecht stelt allerlei vormen van misbruik strafbaar. Slachtoffers van misbruik kunnen aangifte doen bij de politie. In het protocol wordt nader ingegaan op de onderlinge verhouding tussen beide procedures.

Reikwijdte van het protocol

Het protocol behandelt *specifiek* (seksuele) grensoverschrijdingen binnen pastorale en gezagsrelaties. Met name hoe die kunnen uitmonden in klachten die tot kerkelijke procedures en/of rechtspraak leiden (volgens GR 11, artikel 17). De colleges voor het opzicht kunnen echter in allerlei situaties van laakbaar gedrag een onderzoek starten naar iemands belijdenis en wandel, dan wel vervulling van ambt en bediening, en daarover vervolgens een uitspraak doen. (vgl. ord. 10-9-1)

Wat is tuchtrect in de kerk?

Opzicht binnen de Protestantse Kerk wordt gezien als tucht. Tucht kan worden gedefinieerd als gespecialiseerde rechtspraak voor bepaalde beroepsgroepen. ‘Vrije’ beroepen zoals medici,

advocaten en predikanten kunnen door eigen of wettelijke regels worden gehouden aan bepaalde kwaliteitseisen. Mochten zij niet aan deze eisen voldoen of een van de regels schenden, dan kan hen een maatregel worden opgelegd door een beroepsorganisatie of een wettelijke geregelde instantie. Het doel van het tuchtrect is het behoud van de kwaliteit van de beroepsgroep als geheel, en het biedt een middel om degenen die zich niet aan de normen van de beroepsgroep houden hierop te wijzen en mogelijk een tuchtmaatregel op te leggen. Het onderwerp van de tucht is de kwaliteit van de beroepsgroep en daarmee dus tevens van de aangeklaagde. De klagster of klager heeft een beperkte rol binnen het tuchtrect. Tuchtrect is geen klachtrect, evenmin strafrect. Het is er niet voor bedoeld om klagster of klager ‘gelijk’ te geven of genoegdoening te leveren. Het is hoofdzakelijk bedoeld om de kwaliteit van de beroepsgroep te waarborgen. Tuchtrect in de kerk verschilt omdat het werkt vanuit de grondregel: de eer van God, het bewaren van de gemeenten, het behoud van hen die dwalen, gegrond in de barmhartigheid van Christus (ord. 10-1-1). Dus enerzijds is de kerk in bepaalde omstandigheden gehouden tucht te oefenen, anderzijds wordt gewerkt aan heling en herstel (vgl. ord. 10-6-1). Een tuchtmaatregel is bedoeld als corrigerend en motiverend, en er gaat een waarschuwend werking van uit. Vergelding en wraak mogen in het kerkelijk tuchtrect geen rol spelen, ook al zal daar in de praktijk door betrokkenen anders tegenaan kunnen worden gekeken. (vgl. *Nieuwe toelichting op de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland*, 2019)

En wat te doen als de aangewezen een gemeentelid is?

Ook in relaties tussen gemeenteleden (met of zonder taak) onderling kan misbruik van macht en vertrouwen aan de orde zijn, in de vorm van seksuele handelingen of toespelingen op of uitnodigingen tot seksueel contact dan wel van ander intimiderend gedrag, alles al dan niet onder druk van geheimhouding. Het opzicht over leden van de gemeente berust bij de (wijk) kerkenraad. Het verdient aanbeveling gesprekken met beschuldigde en/of benadeelde te houden onder leiding van of in aanwezigheid van visitatoren, en eventueel gemaakte afspraken schriftelijk vast te leggen. Dit opzicht wordt - indien het een beslissing over toepassing van een middel van kerkelijke tucht betreft - opgedragen aan het college van predikant(en) en ouderlingen, ‘gehoord het classicaal college voor het opzicht’, hetgeen inhoudt dat het college van predikanten en ouderlingen ruggespraak houdt met het CCO. Dat is voor deze ambtsdragers doorgaans een zware taak; bovendien is men daarin meestal niet ervaren of voelt men zich niet vrij staan om een oordeel te geven. Daarom is ord. 10-7-6 toegevoegd: In situaties waarin predikant(en) en ouderlingen onvoldoende onafhankelijk zouden kunnen oordelen, wordt dit opzicht op hun verzoek uitgeoefend door het classicaal college voor het opzicht.

Meldpunt SMPR

Regelmatig wordt in het protocol verwezen naar Meldpunt SMPR: het meldpunt in de kerk voor seksueel misbruik binnen pastorale relaties. De Protestantse Kerk in Nederland participeert met andere kerkgenootschappen in dit meldpunt (zie smpr.nl). Er is een coördinator aan het meldpunt verbonden. De coördinator kan doorverwijzen naar de gewenste deskundige. Daartoe zijn aan dit meldpunt speciaal hiervoor opgeleide vertrouwenspersonen en gemeentebegeleiders verbonden. De eersten kunnen benadeelden of hun partners bijstaan. Gemeentebegeleiders kunnen de kerkenraad bijstaan. Is jouw situatie zodanig dat het protocol niet voldoende houvast biedt, neem dan in elk geval contact op met het Meldpunt SMPR. De coördinator kan met jou naar de juiste stappen zoeken.

Gebruik van het protocol

Het protocol is opgezet als een stroomschema. Je zoekt in hoofdstuk 1 naar het beginpunt dat jouw situatie weergeeft en volgt daarna de nummerverwijzingen. Het is aan te bevelen het protocol steeds met de toelichting erbij te lezen. In de toelichtende tekst op de rechterpagina staan de overwegingen die hebben geleid tot de handelingsadviezen. De toelichting gaat soms in op uitzonderingen en geeft aan wat te doen als het protocol niet helemaal van toepassing is. Zo kan het protocol voor jou een leidraad zijn in deze verre van eenvoudige materie. Het zal in veel gevallen extra afstemming vergen om de juiste volgende stap te zetten. Meld steeds weer aan degenen met wie je te maken hebt (de benadeelde, de beschuldigde, enz.) wat de volgende stappen zullen zijn. Je kunt daarmee bijdragen aan duidelijkheid en zo verwarring voorkomen.

Een dringend advies: maak voor jezelf aantekeningen van je eigen handelen en van dat wat je is toevertrouwd. Deze aantekeningen zijn bedoeld om je eigen geheugen te ondersteunen, niet om een ‘cliëntendossier’ of ‘klachtdossier’ aan te leggen. Komt het uiteindelijk tot een klacht en/of een onderzoek, dan heb je met deze aantekeningen een geheugensteun voor het geval je gevraagd wordt te getuigen. Het spreekt vanzelf dat de aantekeningen dienen voor persoonlijk gebruik en dat je deze vernietigt wanneer de klacht is afgehandeld.

Start

Dit is de startpositie. Je bent ambtsdrager (lid van een kerkenraad of classispredikant) en hoort van mogelijk misbruik. Wat moet je doen? Een belangrijk uitgangspunt is dat je een tweede ambtsdrager op de hoogte gaat stellen en dit tevoren aan benadeelde vertelt. Wanneer de benadeelde dit niet wil, is het van belang duidelijk te maken dat dit noodzakelijk is, wil er iets kunnen gebeuren. Ook als vertrouwenspersoon in de gemeente kun je horen van mogelijk misbruik. Dan geldt hetzelfde: bespreek met benadeelde dat je een tweede persoon informeert, bij voorkeur een kerkenraadslid, zodat vervolgens vanuit moderamen of kerkenraad de nodige stappen kunnen worden gezet.

Meldt een beschuldigde of pleger zich bij jou, dan stel je altijd een tweede ambtsdrager op de hoogte.

Het protocol is opgezet als een stroomschema. Je volgt de route vanaf deze pagina en afhankelijk van de situatie word je verder door het protocol geleid naar handelingsadviezen.

Kies uit de onderstaande mogelijkheden wat bij de situatie in jouw gemeente past en volg de pijlen. Lees ook de toelichting.

1. Je hoort van mogelijk misbruik. Dat kan op verschillende manieren.

1.1 Je hoort het van de benadeelde. Deze kan verschillende bedoelingen hebben:

Wil benadeelde het alleen maar kwijt?	>	Ga naar Pastorale zorg (2).
Wil benadeelde het melden?	>	Ga naar Melding (3).
Wil benadeelde een klacht indienen?	>	Ga naar Klacht (4).

1.2 Je hoort het van de partner van de benadeelde. Deze kan verschillende bedoelingen hebben:

Wil de partner het alleen maar kwijt?	>	Ga naar Pastorale zorg (2).
Wil de partner het melden?	>	Ga naar Melding (3).
Wil de partner een klacht indienen?	>	Ga naar Klacht (4).

Start

Hieronder lees je de toelichting bij het schematisch weergegeven protocol.

Er zijn twee dingen die je altijd om te beginnen moet doen. Het eerste is nagaan of de benadeelde minderjarig is en of het misbruik nog steeds plaatsvindt. Is dat zo, onderneem dan direct actie. Het tweede is: neem je eigen behoefte aan overleg én het ambtsgeheim beide serieus.

1. Je hoort van mogelijk misbruik

Dit 'horen van' kan op een aantal manieren: je hoort het van de benadeelde, de beschuldigde, hun partners, de pleger of van anderen. Onder 'horen van anderen' worden ook geruchten verstaan. De eerste vraag is steeds: wat wil degene die bij jou komt met een verhaal? Dit protocol onderscheidt drie situaties: iemand wil alleen het verhaal vertellen, iemand wil een melding doen, iemand wil een klacht indienen. Het zijn geen strikte scheidingen, het een kan - na verloop van korte of langere tijd - tot het ander leiden.

1.1 Je hoort het van de benadeelde

Benadeelde wil het kwijt

Niet altijd zal een benadeelde een melding willen doen of een klacht willen indienen. Soms wil men 'gewoon' het verhaal vertellen en gehoord worden.

Benadeelde wil het melden

Een melding heeft niet de formele gevolgen van een klacht. Toch is een melding niet vrijblijvend. Na een melding volgt namelijk een gesprek met de beschuldigde. Afhankelijk van het verloop van dat gesprek zijn er mogelijke consequenties.

Benadeelde wil een klacht indienen

Een klacht heeft rechtsgevolgen. Er bestaat een formele procedure voor in de kerkorde. Alleen een classicaal college voor het opzicht is bevoegd klachten te behandelen, dan wel het consistorie (predikant en ouderlingen) als de aangeklaagde een gemeentelid is. Het consistorie behandelt een dergelijke klacht in nauwe samenspraak met het classicaal college voor het opzicht.

Het besluit om een klacht in te dienen houdt regelmatig verband met de verantwoordelijkheid die benadeelden voelen om te waarschuwen en hun omgeving te beschermen: de gemeente, andere potentiële slachtoffers, de kerk en zichzelf. En misschien zelfs wel degene die zich grensoverschrijdend heeft gedragen. Daarnaast kan het een wezenlijke stap zijn in het verwerkingsproces en bijdragen aan een gevoel van erkenning. Al met al is het een heel moedige beslissing.

Tegelijk kan het indienen van een klacht een zware geestelijke belasting zijn. De benadeelde treedt immers naar buiten met haar of zijn verhaal. Intieme ervaringen moeten desgevraagd worden verteld aan een college dat aan waarheidsvinding moet doen. Het mogelijke misbruik moet bewezen worden. En de afhandeling van een klacht kan - om allerlei redenen - lang duren. Op enig moment kan het misbruik bekend worden in de gemeente waardoor daar allerlei processen gaan spelen.

De benadeelde moet daarop voorbereid zijn. Verwijs in deze situatie daarom altijd naar een vertrouwenspersoon van Meldpunt SMPR. Deze kan een benadeelde om te beginnen bijstaan in de afwegingen om wel of niet een klacht in te dienen. De vertrouwenspersoon kan de benadeelde onder andere emotioneel ondersteunen tijdens de procedure.

1.2 Je hoort het van de partner van de benadeelde

De positie van de partner van een benadeelde is buitengewoon ingewikkeld. De partner heeft vaak te maken met veel gemengde emoties. Zijn of haar vertrouwen in de kerkelijk werkende - met wie de partner meestal ook een pastorale relatie heeft - is beschaamd. Ook het vertrouwen in de benadeelde kan beschaamd zijn. De partner kan zich door haar of hem bedrogen voelen. De partner van de benadeelde kan een grote rol gaan spelen in het proces in de gemeente. De belangen van de partner van een benadeelde zijn niet altijd gelijk aan de belangen van de benadeelde zelf. Daarom is het steeds belangrijk zorg te hebben voor beiden, als (echt)paar en als individuen. Afhankelijk van wat de partner wil, maak je een keuze uit de route in het protocol.

1.3 Je hoort het van de beschuldigde

- > Ga naar Een beschuldigde of dader meldt zich (6).

1.4 Je hoort het van de pleger

- > Ga naar Een beschuldigde of pleger meldt zich (6).

1.5 Je hoort het van de partner van de beschuldigde/pleger. Deze kan verschillende bedoelingen hebben:

- Wil de partner het alleen maar kwijt? > Ga naar Pastorale zorg (2).
- Wil de partner het melden? > Ga naar Melding (3).
- Wil de partner een klacht indienen? > Ga naar Klacht (4).

1.6 Je hoort het van anderen of via geruchten

- Zijn er geruchten? > Ga naar Gesprek beschuldigde (7.2).
- Wil iemand het kwijt? > Ga naar Pastorale zorg (2).
- Wil iemand een melding doen? > Ga naar Melding (3).
- Wil iemand een klacht indienen? > Ga naar Klacht (4).

1.7 Je hoort het en je bent persoonlijk betrokken bij de beschuldigde en/of de benadeelde

- Is de beschuldigde een naaste collega?
 - > Als solidaire collega kun je niet voluit pastor zijn voor benadeelde.
 - > Maak je positie en rol duidelijk aan de beschuldigde, benadeelde en moderamen.
- Is de beschuldigde familie, vriend of vriendin?
 - > Verwijs naar een andere ambtsdrager.
- Heb je pastorale contacten met benadeelde?
 - > Als pastor van benadeelde kun je niet tevens voluit collega zijn van beschuldigde.
 - > Maak je positie en rol duidelijk aan benadeelde, beschuldigde en moderamen.
- Is de benadeelde familie, vriend of vriendin?
 - > Verwijs naar een andere ambtsdrager.

1.3 en 1.4 Je hoort het van de beschuldigde of de pleger

Als je over het misbruik hoort van een beschuldigde of pleger, bewandel je een andere weg. Het uitgangspunt is dan dat je direct overlegt met een tweede ambtsdrager, ongeacht de toestemming van de beschuldigde. Hij of zij kan door middel van dit protocol op de hoogte worden gebracht van deze procedure.

Waarom deze keuze? Het is in het verleden voorgekomen dat plegers een beroep deden op het ambtsgeheim van hun pastor of collega. Het ambtsgeheim zou dan dienen om de onbetrouwbaarheid van een kerkelijk werkende te verbergen. Maar het ambtsgeheim is juist bedoeld om de betrouwbaarheid van het ambt te beschermen.

Een onterecht beschuldigde die je te hulp roept bij geruchten of beschuldigingen heeft niets te vrezen van twee ambtsdragers die conform het protocol met de beschuldiging of het gerucht omgaan.

1.5 Je hoort het van de partner van de beschuldigde

De positie van de partner van de beschuldigde is complex. Niet alleen het beeld dat de partner heeft van de beschuldigde wordt aangetast, ook de economische bestaanszekerheid van de partner kan in het geding zijn als een klacht wordt ingediend. De partner van de beschuldigde kan eveneens een grote rol gaan spelen in het proces in de gemeente.

Wil de partner van de beschuldigde aandacht voor de eigen emoties, ga dan naar Pastorale zorg (2). Wil zij of hij een melding doen, ga naar Melding (3). Wil zij of hij een klacht indienen, ga dan naar Klacht (4). Dit laatste zal niet vaak voorkomen, maar het kan wel.

1.6 Je hoort het van derden of via geruchten

Ook als je hoort van mogelijk misbruik door anderen dan de hiervoor genoemden neem je dit serieus. In geval van geruchten volgt altijd een gesprek met de beschuldigde.

**1.7 Je hoort het en je bent persoonlijk betrokken bij de beschuldigde en/of de benadeelde
De beschuldigde is een collega of je hebt pastorale contacten met de benadeelde**

Wanneer je naaste collega van (mogelijk) misbruik beschuldigd wordt, ook al betreft het nog slechts een gerucht, maakt dat je positie extra moeilijk. Enerzijds kun je gemakkelijk worden meegesleept door gevoelens van solidariteit met je collega, zeker als je met hem of haar in een vertrouwensrelatie staat. Je bent dan bij voorbaat geneigd je beschuldigde collega te verdedigen. Anderzijds kan het zijn dat je zelf ook pastorale contacten hebt gehad met de benadeelde, waardoor je misschien geneigd bent heel sterk met deze persoon mee te voelen en haar of hem bij voorbaat te geloven. Dit is vooral zo als je aan dezelfde (wijk)gemeente verbonden bent als de benadeelde. In beide gevallen kun je al snel 'partij' worden en dat heeft allerlei ongewenste gevolgen:

1. Als je voluit de kant van de benadeelde kiest, wordt het vrijwel onmogelijk nog als collega te functioneren en de beschuldigde collega kritisch te begeleiden.
2. Als je voluit de zijde van de collega kiest, wordt het onmogelijk om nog als pastor te functioneren voor de benadeelde.
3. In beide gevallen wordt het voor jou onmogelijk om als lid van de kerkenraad nog een goede, bezinnende en matigende rol te spelen, want je bent al ingedeeld bij een partij en wordt daarom door anderen niet als betrouwbare gesprekspartner ervaren.

Hoe dan ook is het belangrijk je voortdurend bewust te zijn van de complexiteit van je positie. In de kerkenraad zal dit regelmatig aan de orde moeten komen; soms kan het nodig zijn iemand in een dergelijke positie tegen zichzelf te beschermen.

Het kan ook zijn dat je je gedwongen voelt om partij te kiezen en een bepaalde rol te vervullen (van collega óf van pastor). In dat geval is het van belang dat je je tot die ene rol beperkt en accepteert dat je dan nog slechts een heel bescheiden rol in het beleid van de kerkenraad kunt vervullen en bijvoorbeeld geen deel kunt uitmaken van de stuurgroep (zie 9.2 Stuurgroep).

De beschuldigde of benadeelde is familie, een vriend of vriendin

Ben je - behalve als ambtsdrager - ook op andere wijze betrokken bij de benadeelde of de beschuldigde (bijvoorbeeld als familielid, vriend of vriendin), laat het ambtelijk handelen dan over aan een andere ambtsdrager. Het is moeilijk, zo niet onmogelijk, de benodigde distantie te houden wanneer je emotioneel betrokken bent.

2. Pastorale zorg

Een benadeelde wendt zich tot jou met een vraag om pastorale zorg. Maar soms wil iemand ook een melding doen of een klacht indienen. Ga na welke stappen uit de reeks 2.1 t/m 2.6 bij jouw situatie passen. Ga tot slot naar 2.7.

Je deelt mee dat je een tweede ambtsdrager op de hoogte stelt, zie 8.

2.1 Ga na of de benadeelde minder- of meerderjarig is

- Is de benadeelde minderjarig? > Ga naar Benadeelde is minderjarig (2.2).
- Is de benadeelde meerderjarig? > Ga naar Benadeelde is meerderjarig (2.3).

2.2 Benadeelde is minderjarig. Hieronder staan noodzakelijke en mogelijke stappen

- Is er sprake van actueel misbruik?
 - > Onderneem dan direct, zonder uitstel, actie.
 - > Licht een tweede ambtsdrager in.
 - > Neem contact op met ouders of wettelijk vertegenwoordigers, overleg met hen over de nodige stappen om het misbruik direct te doen stoppen.
 - > Meld het gebeuren bij de dichtstbijzijnde Veilig Thuisorganisatie, zie veiligthuis.nl.
 - > Overleg met de politie.
 - > Bied of organiseer pastorale zorg, zie ook 2.5.
- Vindt het misbruik niet meer plaats?
 - > Licht een tweede ambtsdrager in.
 - > Afhankelijk van de leeftijd én de wens van de minderjarige neem je contact op met de ouders of wettelijk vertegenwoordigers.
 - > Meld het gebeuren bij de dichtstbijzijnde Veilig Thuisorganisatie, zie veiligthuis.nl.
 - > Overleg met de politie.
 - > Bied of organiseer pastorale zorg, zie ook 2.5.
- Wil de benadeelde of willen diens ouders/wettelijke vertegenwoordigers een vertrouwenspersoon via Meldpunt SMPR?
 - > Zie smpr.nl.
- Wil de benadeelde of willen diens ouders/wettelijke vertegenwoordigers een klacht indienen?
 - > Ga naar Klacht (4) en Mogelijke stappen van de kerkenraad (5.5).

2. Pastorale zorg

Een belangrijk uitgangspunt in dit protocol is dat zaken rond mogelijk misbruik in pastorale relaties zo belastend en complex zijn dat je als ambtsdrager die last niet alleen moet (willen) dragen, maar deze moet delen met een tweede ambtsdrager. Daar zijn goede gronden voor. Het is verhelderend voor jezelf om met iemand te kunnen overleggen, je deelt de verantwoording voor je handelwijze met een collega en het voorkomt dat je wordt meegetrokken in - indirecte - manipulatie door een beschuldigde of een benadeelde. En je bent samen twee getuigen in deze zaak. Deze tweede ambtsdrager kan het beste de voorzitter van de (wijk)kerkenraad zijn. Ben je zelf de voorzitter of is de voorzitter een betrokkene, breng dan de scriba (secretaris) of een ander moderamenlid op de hoogte. In alle gevallen geldt dat je contact kunt opnemen met de coördinator van Meldpunt SMPR, als je onzeker bent over wat je moet of kunt doen in een bepaalde situatie. Die kan je verder op weg helpen. Bovendien kun je te allen tijde de benadeelde wijzen op het netwerk van vertrouwenspersonen van Meldpunt SMPR. Zo'n vertrouwenspersoon kan door de coördinator desgewenst worden gezocht; het contact kan de benadeelde vervolgens zelf gaan leggen. De benadeelde houdt hierin dus zelf de regie.

2.1 Ga na of de benadeelde minder- of meerderjarig is

Als de benadeelde minderjarig is, rust er een nog zwaardere verantwoordelijkheid op jouw schouders. Van een minderjarige mag niet gevraagd worden dat deze zelf verantwoordelijkheid neemt voor beslissingen over aangifte en dat soort kwesties. Al maakt het natuurlijk wel verschil of een minderjarige 5 of 15 jaar oud is. Een complicatie ontstaat wanneer het misbruik plaats heeft gevonden toen de nu meerderjarige nog minderjarig was.

2.2 Benadeelde is minderjarig

Het misbruik vindt nog steeds plaats

ALS HET MISBRUIK NU PLAATSVINDT, ONDERNEEM DAN DIRECT ACTIE OM HET TE STOPPEN.

Je stelt een tweede ambtsdrager op de hoogte.

Neem contact op met ouders of wettelijk vertegenwoordigers, en overleg met hen wat de volgende stappen moeten zijn. Afhankelijk van de leeftijd van de minderjarige kan deze ook zelf in het overleg worden betrokken. Als een minderjarige niet wenst dat je de ouders informeert, maak je een afweging, rekening houdend met de leeftijd van de minderjarige en jouw inschatting van de situatie.

Indien een van de ouders de beschuldigde is, moet met iemand anders overlegd worden.

Doe in elk geval melding bij de dichtstbijzijnde Veilig Thuisorganisatie, zie veiligthuis.nl. Dit kan desgewenst anoniem. Deze heeft ook de mogelijkheid om een discreet onderzoek in te stellen.

Daarnaast kun je advies inwinnen bij de politie. Er is melding mogelijk of aangifte. Ook zonder aangifte kan de politie een opsporingsonderzoek starten (art. 132a Wetboek van Strafvordering). Misschien kan de politie nog op andere wegen wijzen.

Belangrijk is dat je luistert naar het verhaal van het kind, maar het kind niet probeert te 'verhoren'. Het verhoren van kinderen is zeer specialistisch werk. Als je dat op niet vakkundige wijze doet, is er een groot risico dat het verhaal verandert, met als consequentie dat er een onjuiste of onterechte beschuldiging tot stand komt, of dat het verhaal van het kind zodanig vertekend raakt dat politie en justitie er niets meer mee kunnen.

Benadeelde is minderjarig en het misbruik vindt niet meer plaats

Je volgt goeddeels dezelfde weg. Het verschil is dat je nu geen actie hoeft te ondernemen om het misbruik te stoppen.

Ook hier geldt dat de leeftijd van de minderjarige een rol kan spelen: met een 15-jarige kan worden overlegd, met een 5-jarige niet. In het laatste geval stel je de ouders of wettelijk vertegenwoordigers op de hoogte. In overleg met hen bepaal je verdere stappen.

Het organiseren van pastorale zorg

Het begeleiden van kinderen na seksueel misbruik is specialistisch werk. Veelal zijn ambtsdragers daartoe niet toegerust. Ouders of verzorgers kunnen het beste een therapeut inschakelen voor het kind. Voor de ouders of verzorgers dient de kerkenraad wel pastorale zorg te bieden (2.5).

Het inschakelen van een vertrouwenspersoon van Meldpunt SMPR

Enkele vertrouwenspersonen-SMPR zijn speciaal opgeleid voor het begeleiden en ondersteunen van minderjarigen en hun ouders of wettelijke vertegenwoordigers na seksueel misbruik in een pastorale of gezagsrelatie. Ze helpen onder meer bij het komen tot de beslissing wel of geen klacht in te dienen en verlenen indien gewenst bijstand tijdens een klachtenprocedure.

Het indienen van een klacht

Mogelijk wil de jongere, of willen de ouders of wettelijk vertegenwoordigers van kinderen of jongeren, een klacht indienen. Dit kan via aangifte bij de politie of via het indienen van een klacht bij de kerkelijke rechter, het opzichtcollege. Ook de kerkenraad kan die stap zetten.

2.3 Benadeelde is meerderjarig. Er zijn twee mogelijkheden

- Is benadeelde geen gemeentelid?
- > Verwijs, in principe, naar de kerkenraad van de benadeelde.
 - > Is benadeelde geen lid van een gemeente, ga dan met haar/hem om alsof zij/hij een lid van jouw gemeente is.
- Is benadeelde lid van de gemeente?
- > Ga naar Wel of niet een tweede ambtsdrager (2.4).

2.4 Wel of niet op de hoogte brengen van een tweede ambtsdrager. Er zijn verschillende situaties mogelijk

- Is de benadeelde niet akkoord met het op de hoogte brengen van een tweede ambtsdrager?
- > Handhaaf het ambtsgeheim en zoek met benadeelde desgewenst naar een alternatief, eventueel verwijzing naar elders voor pastorale zorg. Je kunt verder niets ondernemen.
- Is de benadeelde niet akkoord met het op de hoogte brengen van een tweede ambtsdrager maar ontstaat voor jou gewetensnood?
- > Ga naar Conflict van plichten en ambtsgeheim (8).
- Is de benadeelde wel akkoord met het op de hoogte brengen van een tweede ambtsdrager?
- > Ga naar bieden van pastorale zorg (2.5).
 - > Informeer een tweede ambtsdrager.

2.5 Bieden van pastorale zorg. Je zet onderstaande stappen

- > Overleg met de benadeelde welke vorm van verdere pastorale zorg gewenst is en organiseer of bied zelf pastorale zorg.
- > Zorg voor een schriftelijk verslag van het gesprek met benadeelde en leg dit ter verifiëring voor aan haar/hem voor.
- > Ga de wens tot melding of klacht na en ga zo nodig naar Melding of klacht (2.6).

2.6 Melding of klacht. De benadeelde kan een wens hebben om het gebeuren te melden of een klacht in te dienen

- Kies uit een van de volgende stappen.
- Wil de benadeelde het melden?
- > Ga naar Melding (3) en wijs op Meldpunt SMPR
- Wil de benadeelde het niet melden?
- > Wijs op Meldpunt SMPR.
- Wil de benadeelde een klacht indienen?
- > Ga naar Klacht (4) en wijs op Meldpunt SMPR
- Wil de benadeelde geen klacht indienen?
- > Wijs op Meldpunt SMPR.

2.7 Alle betrokkenen hebben pastorale zorg nodig

- > Ga naar Zorg gemeente (9).

2.3 Benadeelde is meerderjarig

Het maakt verschil of benadeelde wel of geen gemeentelid is. Hier zijn allerlei situaties denkbaar. Een benadeelde kan bijvoorbeeld tot een andere gemeente behoren maar aan jou het verhaal willen doen. Het kan ook zijn dat de beschuldigde tot jouw gemeente behoort maar werkzaam is, bijvoorbeeld als kerkelijk werker, in een andere gemeente. Als vuistregel geldt dat de verantwoordelijkheid voor pastorale zorg altijd ligt bij de gemeente waartoe iemand behoort. Daarbij is de eigen gemeente van de benadeelde wel verantwoordelijk voor het organiseren van pastorale zorg, niet per se voor het uitvoeren daarvan. Ambtsdragers die worden ingeschakeld door een benadeelde, hebben vaak ook loyaliteit met de beschuldigde of met andere betrokkenen en met die van de gemeente als geheel. Deze belangen en loyaliteiten kunnen strijdig met elkaar zijn. Voor de benadeelde is het daarom vaak beter niet in de eigen gemeente pastoraal begeleid te worden. Benadeelden kunnen door hun eigen gemeente naar jou verwezen zijn. De uitvoering van de pastorale zorg ligt dan dus bij jouw gemeente. Het kan ook zijn dat de benadeelde zich tot jouw gemeente wendt uit vrees in de eigen gemeente geen gehoor te vinden. In dat geval neemt jouw gemeente de pastorale verantwoordelijkheid.

N.B. Voor meldingen geldt als vuistregel dat deze moeten worden gedaan bij de kerkenraad van de gemeente waar de beschuldigde werkzaam is.

2.4 Wel of niet op de hoogte brengen van een tweede ambtsdrager

Het is van belang dat je benadeelde ervan kunt overtuigen dat je met het verhaal alleen iets kunt doen als je toestemming krijgt om het verhaal met een mede-ambtsdrager te delen. Weigert benadeelde dit, dan is het van belang de beweegredenen hiervoor op het spoor te komen. Blijft de weigering bestaan, ook in een tweede gesprek, dan moet je duidelijk maken dat je in deze zaak op dit moment helaas geen verdere actie kunt ondernemen. Dit betekent overigens niet het einde van het pastorale contact, hoe lastig dit ook kan zijn. Mogelijk komt benadeelde na verloop van tijd toch tot een andere afweging.

Het kan echter ook zijn dat er bij jou spanning ontstaat tussen de plicht tot handhaving van het ambtsgeheim en de plicht om te voorkomen dat anderen in gevaar komen. Er ontstaat dan een zogenaamd conflict van plichten. Zie daarvoor Conflict van plichten (8).

2.5 Bieden van pastorale zorg

Pas wanneer de benadeelde akkoord is met het informeren van een tweede ambtsdrager kun je verdere pastorale zorg bieden. Het is van belang om in het hele proces grote zorgvuldigheid te betrachten. Voordat je met het verhaal naar een tweede ambtsdrager gaat, dien je wat je gehoord hebt op papier te zetten en ter verifiëring voor te leggen aan de benadeelde. Het is toereikend wanneer je je hierbij beperkt tot een aantal feitelijke gegevens (wie, wat, waar, wanneer). Zodoende kom je bij de tweede ambtsdrager niet met vage opmerkingen, maar met een feitelijk verhaal.

Je kunt in overleg met benadeelde bepalen welke vorm van pastorale zorg het meest geschikt is. De ervaring leert dat de pastorale zorg in veel gevallen beter niet door een ambtsdrager van de eigen gemeente kan worden gegeven. Dat geldt zeker als de beschuldigde de predikant is. De andere ambtsdragers kunnen in een loyaliteitsconflict komen omdat zij de belangen van de benadeelde moeten behartigen en tegelijk loyaal willen zijn aan hun collega/predikant. Het verdient daarom meestal de voorkeur om voor de pastorale zorg een ambtsdrager van een andere gemeente in te schakelen. Dit laat onverlet dat het van wezenlijk belang is om een ambtsdrager aan te wijzen die vanuit de eigen gemeente contact onderhoudt met benadeelde, bijvoorbeeld vanuit de stuurgroep (zie 9).

Via protestantsekerk.nl en smpr.nl kun je de werkmap 'Doen wat je moet doen' downloaden. Deze biedt een uitgebreide handreiking voor pastorale professionals die gemeenteleden begeleiden bij het verwerken van seksueel misbruik in een pastorale of gezagsrelatie.

2.6 Melding of klacht

Mogelijk is benadeelde niet op de hoogte van de mogelijkheid een melding te doen of een klacht in te dienen. Informeer daarom of zij of hij dit wil. Als dit het geval is, ga dan naar Melding (3) of Klacht (4). Wijs benadeelde hoe dan ook altijd op Meldpunt SMPR en informatie die via de bijbehorende website te lezen is. Reik de drie folders aan die bij dit protocol horen. Deze bieden inzicht wat de benadeelde te wachten kan staan bij het doen van een melding of het indienen van een klacht. De folders zijn te downloaden op protestantsekerk.nl, op smpr.nl en te bestellen via protestantsekerk.nl/webwinkel.

2.7 Pastorale zorg voor alle betrokkenen

Uitgangspunt is dat alle betrokkenen recht hebben op pastorale zorg: de benadeelde maar ook diens partner of gezin, de beschuldigde en ook diens partner of gezin. Dat alles kan natuurlijk niet door een en dezelfde pastor gebeuren. Het verdient meestal de voorkeur pastores uit een andere gemeente in te schakelen. De kerkenraad moet erop toezien dat er voor iedere betrokkene pastorale zorg geregeld is.

3. Melding

Er is sprake van een melding als iemand jou als ambtsdrager informeert over een situatie of een vermoeden daarvan. Meldingen kunnen op verschillende manieren worden gedaan. Kies welke melding bij jouw situatie past en zet de bijbehorende stappen. Let op: als het om een minderjarige gaat en er is sprake van actueel misbruik, onderneem dan direct actie. Ga naar Benadeelde is minderjarig (2.2).

3.1 Melding vindt plaats door benadeelde

Je zet vijf stappen in deze volgorde:

- > Zorg voor een schriftelijk verslag van de melding en leg dit ter verifiëring voor aan de benadeelde.
- > Meld aan de benadeelde dat het ambtsgeheim zal worden verbroken en breng een tweede ambtsdrager op de hoogte, bij voorkeur de voorzitter van de kerkenraad. Idealiter bestaat het tweetal uit een vrouw en een man.
- > Betrek de classispredikant bij jouw zaak. Deze zal de voorzitter van het classicaal college voor de visitatie informeren. Zij wijzen twee visitatoren aan, eveneens bij voorkeur een man en een vrouw.
- > Samen met twee visitatoren voer je een gesprek met beschuldigde.
- > Ga naar Gesprek met beschuldigde na een melding (5).

3.2 Melding vindt plaats door de dader of beschuldigde

- > Zie 6.

3.3 Melding vindt plaats door een ander. Ga na welke situatie van toepassing is

Wordt de melding gedaan namens benadeelde?	> Ga naar Melding door benadeelde (3.1)
Gebeurt de melding buiten medeweten van de benadeelde?	> Zeg tegen de melder dat een tweede ambtsdrager op de hoogte dient te worden gebracht. Doe dat vervolgens. (Bij voorkeur de voorzitter van de kerkenraad.)
	> Informeer de classispredikant. Deze zal de voorzitter van het classicaal college voor de visitatie informeren.
	> Voer vervolgens samen met de tweede ambtsdrager een gesprek met de benadeelde.
	> Zorg hierna voor een schriftelijk verslag en leg dit ter verifiëring voor aan de benadeelde.
	> Ga ten slotte naar Gesprek met beschuldigde na een melding (5).

Merkt de gemeente dat er iets speelt?

- > Ga naar Zorg gemeente (9).

3. Melding

Een melding kan gedaan worden door de benadeelde, maar natuurlijk ook door een ander. Kies welke situatie bij jou past en zet daarna de vervolgstappen.

Let wel: een melding of klacht zegt nog niets over de juistheid van de beweringen. Je bent als kerkenraad niet geroepen om daarover een oordeel te hebben of een uitspraak te doen. Dat is aan de kerkelijke rechter of justitie.

3.1 Melding door benadeelde

Indien de melding mondeling gedaan wordt, is het zaak een schriftelijk verslag te maken en dat ter verifiëring voor te leggen aan de melder (zie ook 2.5). Bij een melding breng je de voorzitter van het moderamen van de (wijk)kerkenraad op de hoogte of, indien nodig, een ander moderamenlid. Dit betekent dat je wat je in vertrouwen is verteld gaat delen met een andere ambtsdrager. Samen kunnen jullie afwegen of jullie er goed aan doen nu al het voltallige moderamen in te lichten. Belangrijke overwegingen hierbij zijn: de omvang van het moderamen (in dit stadium is het goed om de zaak zo weinig mogelijk bekend te laten worden) én de mate waarin er in de gemeente al een geruchtenstroom op gang gekomen is. In dat laatste geval heeft het moderamen er recht op direct geïnformeerd te worden. Anders ligt het wanneer er een schriftelijke melding of klacht bij de scriba van de kerkenraad binnenkomt. Dan is het vanzelfsprekend dat het hele moderamen wordt ingelicht. Je stelt vervolgens als (deel van het) moderamen de classispredikant op de hoogte. Deze informeert de voorzitter van het classicaal college voor de visitatie. Dit college wordt bij verdere stappen betrokken omdat het naast ondersteuning de taak heeft interventies te doen bij moeilijkheden in de gemeente. Bovendien hebben visitatoren de nodige afstand tot de gemeente; zij kunnen onafhankelijk een afweging maken en advies geven. Juist omdat partijdigheid zo snel op de loer ligt, is het zaak onafhankelijke personen in te schakelen. Daarin heeft de kerkorde voorzien. Samen met twee visitatoren voer je een gesprek met de beschuldigde (5). Als de beschuldigde dat wil, kan hij of zij er iemand ter ondersteuning bij vragen.

3.2 Melding vindt plaats door de pleger of beschuldigde

Zie hoofdstuk 6.

3.3 Melding door een derde

Indien de melding plaatsvindt door een derde namens (dus met medeweten van) de benadeelde, dan wordt deze melding behandeld als een melding door benadeelde (zie 3.1).

Maar als de melding buiten medeweten van de benadeelde is gedaan, is het nodig om - voordat met de beschuldigde gesproken gaat worden - een gesprek met de benadeelde te voeren. Dit gesprek voer je samen met de tweede ambtsdrager nadat de classispredikant is geïnformeerd en deze het classicaal college voor de visitatie heeft ingelicht. Ingeval het visitatiecollege toch al is ingeschakeld, kun je overwegen samen met een visitor (in plaats van een tweede kerkenraadslid) het gesprek te voeren. Wanneer de benadeelde dat wil, kan zij of hij iemand ter ondersteuning meenemen.

Ook als de benadeelde ontkent dat van enig misbruik sprake is, voer je vervolgens samen met twee visitatoren een gesprek met de beschuldigde. Als ook deze ontkent dat enige vorm van misbruik heeft plaatsgevonden, leg je deze reactie aan de melder voor. Je wijst de melder op de mogelijkheid een klacht in te dienen. Maak wel duidelijk dat hiervoor een (schriftelijke) verklaring van de benadeelde nodig is.

Mogelijk dat in dit stadium de gemeente al merkt dat 'er iets speelt'. Er kan onrust ontstaan. Ga dan naar Zorg voor gemeente (9). Dat kan ook al vooruitlopend op mogelijke onrust.

4. Klacht

Er kan een situatie ontstaan waarin een benadeelde, melder of iemand anders bij het classicaal college voor het opzicht een formele klacht wil indienen. Dit hoofdstuk beschrijft de verschillende situaties die mogelijk zijn en de te volgen route. Let op: als het om een minderjarige gaat en er is sprake van actueel misbruik, wacht dan de uitkomst van de klachtprocedure niet af maar onderneem direct actie. Zie ook wat hierover bij Benadeelde is minderjarig (2.2) is gezegd.

4.1 Klacht of onderzoek?

- > Overweeg of het wijs is om in plaats van het indienen van een klacht het betreffende college voor het opzicht om een onderzoek te vragen (zie ord. 10-9-1).

4.2 Klachten tegen een ambtsdrager kunnen door verschillende personen worden ingediend bij het classicaal college voor het opzicht. Klachten tegen een vrijwilliger (gemeentelid) kunnen worden ingediend bij de kerkenraad van de gemeente waarvan de vrijwilliger lid is (ord. 10-7). Ga na welke situatie van toepassing is en volg bijbehorende stappen

Wil de benadeelde een klacht indienen?	> Zeg tegen de melder dat een tweede ambtsdrager op de hoogte dient te worden gebracht. Doe dat vervolgens. (Bij voorkeur de voorzitter van de kerkenraad.) > Geef mondelinge én schriftelijke informatie aan benadeelde. > Bied pastorale zorg aan. Zie zo nodig Bieden van pastorale zorg (2.5). > Wijs de benadeelde op Meldpunt SMPR.
Wil een ander, bijvoorbeeld de partner, een klacht indienen?	> Maak duidelijk dat hiervoor een (schriftelijke) verklaring van de benadeelde nodig is. > Volg daarna de stappen hierboven.

4.3 Gevolgen voor de beschuldigde, tegen wie een klacht is ingediend Kies welke situatie van toepassing is en zet de bijbehorende stappen

Is de beschuldigde ambtsdrager?	> Overweeg of de beschuldigde zijn of haar werk moet opschorten. > Gebruik hierbij de ordinanties 10-9, 3-19 en/of 4-11 van de kerkorde.
Is de beschuldigde kerkelijk medewerker?	> Overweeg of de beschuldigde zijn of haar werk moet opschorten. > Gebruik hierbij de 'Arbeidsvoorwaarden voor kerkelijk medewerkers van de Protestantse Kerk in Nederland'; de actuele versie is te downloaden via protestantsekerk.nl.
Is de beschuldigde een vrijwilliger (gemeentelid) met een of meer taken?	> Overweeg of de vrijwilliger zijn of haar werk moet opschorten. > Er kan in dit geval geen gebruik gemaakt worden van ord. 3-19 of 4-11. Wel kunnen ord. 10-7-1, 10-9 en 10-7-6 van toepassing zijn.
Is de beschuldigde een gemeentelid zonder specifieke taak?	> Er kan gebruik gemaakt worden van ord. 10-7-1 en 10-9. Zie ook ord. 10-7-6.

4. Klacht

4.1 Klacht of onderzoek?

Soms is de kerkenraad verdeeld over de vraag of er een klacht ingediend moet worden of zijn er andere omstandigheden die het formuleren van een klacht bemoeilijken. Dan kan het classicaal college voor het opzicht om een onderzoek worden gevraagd. NB: het classicaal college voor het opzicht kan ook na een dergelijk onderzoek (dat globaal op dezelfde manier verloopt als de behandeling van een klacht) besluiten tot het nemen van een tuchtmaatregel.

4.2 Klachten kunnen door verschillende personen worden ingediend bij het classicaal college voor het opzicht

Klachten kunnen worden ingediend door benadeelde zelf, maar ook door anderen, zoals een partner of de kerkenraad. Deze anderen hebben dan wel een (schriftelijke) verklaring van de benadeelde nodig, ook al kan dit als een hoge drempel worden ervaren. Zonder haar of zijn expliciete instemming zal het moeilijk zijn de benodigde informatie te verkrijgen. Klachten worden onderzocht door een classicaal college voor het opzicht, dat wordt uitgebreid met twee deskundigen inzake (seksueel) misbruik in pastorale of gezagsrelaties. In artikel 17 van de generale regeling 11 (kerkelijke rechtspraak) vind je alle informatie.

NB: Over het indienen van een klacht wegens misbruik van het ambt is een speciale folder samengesteld. Je kunt de tekst downloaden of bestellen via protestantsekerk.nl.

Het indienen van een klacht is ingewikkeld en emotioneel voor mensen die grensoverschrijdend gedrag hebben meegemaakt. Het is belangrijk dat zij zich hierop goed kunnen voorbereiden. Schriftelijke informatie helpt hierbij. Geef steeds niet alleen mondelinge maar ook schriftelijke informatie. Ook is er, in de vorm van een folder, een handreiking beschikbaar voor benadeelden. Je kunt deze downloaden op protestantsekerk.nl, op smpr.nl of bestellen via protestantsekerk.nl/webwinkel.

Wijs altijd op de mogelijkheid een beroep te doen op een vertrouwenspersoon-SMPR. De begeleiding door een vertrouwenspersoon is aanvullend op de pastorale zorg vanuit de gemeente en vervangt die niet.

4.3 Gevolgen voor de beschuldigde

De beschuldigde is ambtsdrager

Als tegen een ambtsdrager een klacht wordt ingediend, is altijd de vraag aan de orde of de werkzaamheden van deze ambtsdrager gedurende de procedure moeten worden opgeschort. De zorgvuldigheid tegenover de beschuldigde moet worden afgewogen tegen de zorg voor de benadeelde en de rust in de gemeente. Er kunnen maatregelen worden genomen om te bewerkstelligen dat betrokkene gedurende enige tijd zijn werkzaamheden niet verricht, zonder dat dit het karakter van een schorsing (en dus een tuchtmaatregel) heeft. Het breed moderamen van de classicale vergadering, respectievelijk het classicaal college voor het opzicht hebben daartoe bevoegdheden. Meer hierover vind je in ord. 10-9 en in ord. 3-19.

De beschuldigde is kerkelijk medewerker

Is de beschuldigde als kerkelijk werker of in een andere functie in de gemeente werkzaam op basis van een arbeidsovereenkomst (dus kerkelijk medewerker in de zin van ord. 3-29), dan gelden niet alleen de regels van het opzicht. Ook de Arbeidsvoorwaardenregeling voor de kerkelijke medewerkers van de Protestantse Kerk in Nederland is van toepassing. Is er een klacht ingediend - bij de werkgever of bij het college voor het opzicht - dan is de vraag aan de orde of de werkzaamheden van deze kerkelijk werker gedurende de procedure moeten worden opgeschort. De zorgvuldigheid tegenover de beschuldigde moet worden afgewogen tegen de zorg voor de benadeelde en de rust in de gemeente. Er kunnen maatregelen worden genomen om te bewerkstelligen dat betrokkene gedurende enige tijd zijn werkzaamheden niet verricht, zonder dat dit het karakter van een schorsing (en dus een tuchtmaatregel) heeft. De werkgever heeft daartoe bevoegdheden op grond van de Arbeidsvoorwaardenregeling. Neem voor details contact op met de dienstenorganisatie van de landelijke kerk (programma Vitale roeping of afdeling Juridische Zaken). Over de bevoegdheden van het college voor het opzicht vind je meer in ord. 10-9.

De beschuldigde is vrijwilliger of gemeentelid

Op basis van ordinantie 10-7-1 en 10-9 kan de kerkenraad deze persoon dringend verzoeken zich voorlopig ten aanzien van de deelname aan het leven van de gemeente terughoudend op te stellen en, indien van toepassing, verzoeken het vrijwilligerswerk niet (meer) uit te oefenen. Ook is een maatregel door het college van predikant(en) en ouderlingen mogelijk, gehoord het college van opzicht.

4.4 Gevolgen voor de gemeente. Zet de volgende stappen

- > Schakel bij een klacht altijd - via de coördinator van het Meldpunt - een gemeentebegeleider-SMPR in (9).
- > Ga naar Zorg gemeente (9).

4.5 Behandeling van een klacht

- > Houd er rekening mee dat een procedure lange tijd in beslag kan nemen.

4.6 Na de behandeling van een klacht volgt de uitspraak

- > Ga naar Na de uitspraak (10).

4.4 Gevolgen voor de gemeente

Misbruik kan tot partijvorming leiden in de gemeente. Het leidt vrijwel altijd tot tweespalt. Soms ook tot scheuring, uitsluiting van de benadeelde, bedreiging van de beschuldigde. Veel schade kan worden voorkomen. Als een klacht wordt ingediend, schakel je daarom altijd - via de coördinator Meldpunt SMPR - een gemeentebegeleider-SMPR in. Zie Zorg voor gemeente (9).

4.5 Behandeling van een klacht

Houd er rekening mee dat het behandelen van een klacht door het classicaal college voor het opzicht lange tijd kan duren, van enkele maanden tot meer dan een half jaar. Het eventueel apart horen van aangeklaagde en klaagster of klager vergt vaak extra tijd, zie Generale regeling 11 kerkelijke rechtspraak, artikel 17 lid 10.

4.6 Na de behandeling van een klacht volgt de uitspraak

De klacht kan gegrond of ongegrond verklaard worden. Daarmee is de zaak niet afgedaan. Het is mogelijk dat één of beide partijen in beroep gaat/gaan. Dat verlengt de periode van onzekerheid met maanden. Maar ook op het moment dat er een definitieve uitspraak is, is de zaak nog niet afgedaan. Er kunnen nog moeilijke tijden volgen voor alle betrokkenen. En ook voor de gemeente breekt een periode aan van verwerken en leren omgaan met het gebeurde. Het is zaak om daarop voorbereid te zijn.

N.B. Voor de benadeelde staat ook de strafrechtelijke weg open. Benadeelde kan immers aangifte doen bij de politie. Politie en justitie onderzoeken of er een grond is voor vervolging. Er kan een strafzaak volgen. Een strafrechtelijke procedure kan lang duren. Zo'n procedure sluit een opzichtprocedure niet uit, of andersom. Beide procedures kunnen naast elkaar bestaan, ze streven namelijk andere doelen na. De strafrechter kan de beoordeling van de kerkelijke rechter meewegen in zijn uitspraak en andersom, maar dit hoeft niet. Het is ook geen verplichting voor de kerkelijke rechter om de behandeling van de zaak op te schorten tot na de uitspraak van de strafrechter. Wanneer er een onherroepelijke uitspraak is gedaan door de strafrechter, moet een college voor het opzicht op grond van ord. 10-9-11 wel uitgaan van de feiten zoals deze door de strafrechter zijn vastgesteld.

Een benadeelde kan, indien van toepassing als onderdeel van de strafrechtelijke procedure, een civielrechtelijke procedure starten. Deze procedure heeft ten doel de geleden schade te verhalen op de beschuldigde. De rechter onderzoekt tijdens een civiele procedure niet of er een strafrechtelijke feit is gepleegd, maar of de beschuldigde schade heeft berokkend aan de benadeelde. Dit heeft uiteraard wel verband met elkaar. Vandaar dat dergelijke procedures gelijktijdig met het strafproces kunnen worden behandeld.

5. Gesprek met een beschuldigde na een melding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe je als ambtsdrager(s) het gesprek met een beschuldigde kunt voeren en welke stappen je kunt zetten na afloop van het gesprek. Ga na welke kaders op jouw situatie van toepassing zijn en volg dan de aangegeven route.

Let op: als het om een minderjarige gaat en er is sprake van actueel misbruik, onderneem dan direct actie. Zie ook wat hierover bij Benadeelde is minderjarig (2.2) is gezegd.

5.1 Ambtsdragers en visitatoren voeren een gesprek met beschuldigde

- > Let op de aard van het gesprek. Je kunt uitsluitend informeren en registreren. Je hebt geen onderzoeksrecht.
- > Zorg voor goede verslaglegging. Leg die ter verificatie voor aan de beschuldigde.
- > Overleg met de beschuldigde welke vorm van pastorale zorg gewenst is en organiseer die pastorale zorg (zie 9.3).

Ga na welke van de onderstaande beschrijvingen op jouw situatie van toepassing zijn.

5.2 De beschuldigde ontkent de beschuldigingen. Zet de volgende stappen

- > Stel de benadeelde respectievelijk de melder op de hoogte van dit feit.
- > Informeer hen over de mogelijkheden van een Klacht (4).
- > Ga na of je verder onderzoek noodzakelijk acht. Zie Mogelijke stappen van de kerkenraad (5.5).
- > Houd alle betrokkenen op de hoogte.
- > Bied de melder respectievelijk de benadeelde pastorale zorg aan.

5.3 De beschuldigde erkent de beschuldigingen. Zet dan de volgende stappen

- > Stel de benadeelde respectievelijk de melder op de hoogte.
- > Spreek met de beschuldigde af welke stappen gezet worden.
- > Ga de wenselijkheid van tuchtrechtelijke maatregelen na. Kies je voor deze maatregelen, dan is het indienen van een klacht noodzakelijk.
- > Ga zonnodig naar Klacht (4).
- > Ga naar Zorg voor gemeente (9).
- > Bied de melder respectievelijk de benadeelde pastorale zorg aan.

5. Gesprek met een beschuldigde na een melding

Je komt in dit onderdeel naar aanleiding van een Melding (3). Bij een melding wordt - via de classispredikant - het classicaal college voor de visitatie ingeschakeld. Samen met twee visitatoren voert de ambtsdrager die de melding heeft gekregen (of met de 'tweede' ambtsdrager) een gesprek met de beschuldigde - in het kader van hoor en wederhoor.

In de praktijk kan de aanloop naar dit gesprek anders verlopen, als bijvoorbeeld al eerder iemand heeft gesproken met de beschuldigde. Dan is het zaak naar bevind van zaken te handelen en te zoeken naar de juiste plek om de aanwijzingen in dit protocol op te pakken. Hoe dan ook: dit gesprek is doorgaans cruciaal voor het vervolg en vergt goede voorbereiding. De bedoeling van dit gesprek is uitsluitend om de beschuldigde te informeren over de melding, deze te verifiëren en de reactie te registreren. Maar je hebt geen onderzoeksrecht, dus het is niet de bedoeling om de beschuldigde te verhoren.

5.1 Ambtsdragers en visitatoren voeren een gesprek met de beschuldigde

De aanloop naar dit gesprek en het verloop ervan zijn vaak bepalend voor het vervolg van de zaak, zo heeft de ervaring geleerd. Dus overweeg waar het gesprek wordt gehouden en wie erbij zullen zijn. Een goede voorbereiding met afgesproken taakverdeling tijdens het gesprek helpt. Wees scherp op het uitgangspunt om niet in discussie te gaan. Besef ook dat het gesprek heel anders kan verlopen dan verwacht. Vragen die bij de voorbereiding aan de orde kunnen komen: wat moet beschuldigde precies horen? Mag beschuldigde weten wie de melder is? Kan de beschuldigde reconstrueren om wie het gaat?

N.B. Het gesprek is weliswaar geen confrontatie, maar kan wel zo beleefd worden. Van dit gesprek wordt (door een visitator) een schriftelijk verslag gemaakt; de beschuldigde ontvangt deze tekst ter verificatie. Indien relevant kan diens commentaar als bijlage bij het verslag worden gevoegd.

De beschuldigde kan de beschuldigingen erkennen maar ook ontkennen of voor kennisgeving aannemen. De uitkomst van het gesprek bepaalt hoe je verder handelt. Houd de melder en de beschuldigde steeds op de hoogte van wat er met de melding gedaan is. Als de melder een ander is dan de benadeelde, informeer je deze ook.

5.2 De beschuldigde ontkent de beschuldiging

Als de beschuldigde de beschuldiging ontkent, stel je de melder, respectievelijk de benadeelde daarvan op de hoogte. En je informeert de benadeelde over de mogelijkheid tot het indienen van een klacht.

Je kunt in deze situatie nu zelf niet veel ondernemen. Het is immers niet aan jou om aan waarheidsvinding te doen, en het is aan de benadeelde om de afweging te maken over het indienen van een klacht. Was het gesprek van dien aard dat je er niet gerust op bent en verder onderzoek noodzakelijk acht? Dan is het aan te bevelen dit in het moderamen van de (wijk)kerkenraad aan de orde te stellen. In dit stadium is het van belang de kring van mensen die ervan weten nog beperkt te houden; vandaar dat het de voorkeur verdient nog niet de voltallige kerkenraad in te lichten, maar alleen het moderamen. Tenzij de omstandigheden toch aanleiding geven de situatie in de voltallige kerkenraad te bespreken. Dat is zonder meer het geval wanneer de kerkenraad moet besluiten tot het zelf indienen van een klacht dan wel het vragen om een onderzoek (zie hieronder), of als iemand hangende de procedure moet worden vrijgesteld van werkzaamheden.

Ord. 10-9-1 van de kerkorde biedt de mogelijkheid voor een classicaal college voor het opzicht om 'naar aanleiding van feiten en omstandigheden die ter kennis zijn gekomen' een onderzoek in te stellen. Dat kan het college uit eigen beweging doen, maar ook op verzoek van een kerkenraad of een breed moderamen van de betreffende classicale vergadering.

5.3 De beschuldigde erkent de beschuldiging

Het is mogelijk dat de beschuldigde tijdens het gesprek ruitelijk toegeeft dat de melding op waarheid berust en dat hij of zij inderdaad onjuist gehandeld heeft. Het is daarnaast mogelijk dat de beschuldigde 'grijs' bekent, dat wil zeggen: deels of op details toegeeft, maar tegelijkertijd uitspraken doet die het gebeurde bagatelliseren dan wel een deel van de verantwoordelijkheid naar de benadeelde verschuift (victim blaming).

Ook van deze reacties stel je de melder respectievelijk de benadeelde op de hoogte. Deze (gedeeltelijke) erkenning door de beschuldigde heeft uiteraard gevolgen. Welke dat zijn is afhankelijk van de situatie en vergt zorgvuldig overleg met bijvoorbeeld visitatoren en eventueel de classispredikant. Zij zijn betrokken, hebben tegelijk meer afstand tot de situatie en kunnen als onafhankelijken meedenken. Ook nu kan besloten worden tot een tuchtrechtelijke procedure. Om die in werking te stellen is het noodzakelijk dat er een klacht wordt ingediend. Dat kan de benadeelde of de melder doen. In het laatste geval moet de benadeelde wel bereid zijn een (schriftelijke) verklaring af te leggen. Indien noch de benadeelde noch de melder bereid zijn een klacht in te dienen, is het denkbaar dat het moderamen van de kerkenraad en de visitatoren van mening zijn dat de feiten zo ernstig zijn dat een klacht niet achterwege mag blijven. In dat geval kan ook door de kerkenraad een klacht worden ingediend. Zie daarvoor de generale regeling 11 (kerkelijke rechtspraak) artikel 17. Het is zelfs denkbaar dat er omstandigheden zijn waardoor het classicaal college voor de visitatie tot de overtuiging komt een klacht te moeten indienen.

Wie de klacht ook indient, alleen het classicaal college voor het opzicht heeft – indien de beschuldigde een ambtsdrager is - de bevoegdheid tot het doen van onderzoek en het opleggen van tuchtmaatregelen.

Als de beschuldigde de gemelde zaken wel erkent maar stelt dat er geen sprake was van (seksueel) misbruik, stel je de melder hiervan op de hoogte. Mogelijk wil de melder een klacht indienen.

Bied de melder respectievelijk de benadeelde pastorale zorg aan, ook als deze geen klacht wil indienen. Overweeg op welke wijze je de gemeente wilt inlichten.

5.4. De beschuldigde neemt de beschuldiging voor kennisgeving aan

- > Stel de benadeelde respectievelijk de melder op de hoogte van dit feit.
- > Mogelijk is er aanleiding voor een tweede gesprek met de beschuldigde.
- > Stel de benadeelde respectievelijk de melder ook van het tweede gesprek op de hoogte.
- > Afhankelijk van de uitkomst zie 5.2 of 5.3.

5.5 De benadeelde respectievelijk de melder wil een klacht indienen na de uitkomst van het gesprek

- > Ga naar Klacht (4).

5.6 Mogelijke stappen van de kerkenraad. Kies uit onderstaande stappen

Acht je nader onderzoek wenselijk?	> Zo ja, verzoek het classicaal college voor het opzicht om een nader onderzoek.
Acht je het noodzakelijk een klacht in te dienen?	> Zo ja, dien een klacht in bij het classicaal college voor het opzicht.
Is voor alle betrokkenen pastorale zorg geregeld?	> Bied pastorale zorg als dat gewenst is. Ga naar Zorg gemeente (9).
Ga zonodig naar Bieden van pastorale zorg (2.5).

5.4. De beschuldigde neemt de beschuldiging voor kennisgeving aan

Ook wanneer de beschuldigde 'neutraal' reageert, wordt van het gesprek een verslag geschreven en wordt de melder hiervan op de hoogte gesteld. Registreer hoe de melder hierop reageert en informeer wat de melder nu wil. Mogelijk leidt dit tot meer aanwijzingen, waardoor een tweede gesprek met de beschuldigde gevoerd kan worden. Dit kan tijd in beslag nemen. Voor de kerkenraad is dan van belang af te wegen of de beschuldigde al wel vrijgesteld zou moeten worden van werkzaamheden of taken. Daarover kan dan contact gezocht worden met de classispredikant. Het breed moderamen van de classicale vergadering kan een gehele of gedeeltelijke vrijstelling van werkzaamheden opleggen.

5.5 De benadeelde wil een klacht indienen na uitkomst van het gesprek

Mogelijk wil de benadeelde (die immers een ander kan zijn dan de melder) naar aanleiding van het gesprek met de beschuldigde een klacht indienen. Volg dan wat onder Klacht (4) is beschreven.

5.6 Mogelijke stappen van de kerkenraad

In 5.2 is al gewezen op de mogelijkheid die een kerkenraad heeft om een nader onderzoek aan te vragen bij het classicaal college voor het opzicht en om zelf een klacht in te dienen. Als er geen reden is voor verdere stappen, ga dan in ieder geval na of voor alle betrokkenen pastorale zorg geregeld is. Ga ook naar Zorg voor gemeente (9).

6. Een beschuldigde of pleger meldt zich

Het is denkbaar dat een beschuldigde of pleger zich bij jou meldt. Mogelijk wil een pleger aan u, als ambtsdrager, toevertrouwen wat er gebeurd is of nog steeds gebeurt. Mogelijk wil een beschuldigde uw hulp inroepen. Hieronder staat beschreven welke stappen je moet zetten.

6.1 Een pleger meldt zich. Kies welke situatie van toepassing is en zet de bijbehorende stappen

Is de benadeelde minderjarig?	> Ga naar Benadeelde is minderjarig (2.2) en volg met spoed alle daar beschreven stappen.
Is de benadeelde meerderjarig?	> Meld dat het ambtsgeheim wordt verbroken en stel een tweede ambtsdrager op de hoogte. > Informeer de classispredikant; deze schakelt het classicaal college voor de visitatie in. > Ga samen met de twee daartoe aangewezen visitatoren in gesprek met de pleger. > Ga naar De beschuldigde erkent de beschuldiging (5.3). > Overleg met de pleger welke vorm van pastorale zorg gewenst is en organiseer die (zie 9.3).

6.2 Een beschuldigde meldt zich

Twijfel je over de uitkomst van dit gesprek?	> Zeg tegen de melder dat een tweede ambtsdrager op de hoogte dient te worden gebracht. Doe dat vervolgens. (Bij voorkeur de voorzitter van de kerkenraad.) > Informeer de classispredikant, deze schakelt het classicaal college voor de visitatie in. Voer een tweede gesprek. Volg de procedure onder Gesprek met een beschuldigde (5).
Let op: Als de beschuldigde zichzelf meldt, is er nog niet met de benadeelde gesproken. Als er een concrete benadeelde is, moet ook met hem/haar gesproken worden (zie 3).
Blijkt er sprake van geruchten?	> Overleg in het moderamen van de kerkenraad hoe de geruchten ontzenuwd kunnen worden. > Maak werkafspraken met de beschuldigde.
Geeft de werkwijze van de beschuldigde aanleiding voor geruchten?
Spreken de beschuldigde en de benadeelde over een liefdesrelatie?	> Ga naar Een liefdesrelatie (7.4). > Overleg met de pleger welke vorm van pastorale zorg gewenst is en organiseer die (zie 9.3)

6. Een pleger of beschuldigde meldt zich

6.1 Een pleger meldt zich

Het is denkbaar dat een pleger zich bij jou meldt omdat hij/zij aan u, als ambtsdrager, wil toevertrouwen wat er gebeurd is of nog steeds gebeurt. Wellicht doet betrokkene daarbij ook een beroep op jouw ambtsgeheim. Dan moet duidelijk worden gemaakt dat een dergelijk beroep in dit geval niet mogelijk is. Het ambtsgeheim zou dan immers moeten dienen om misbruik van het ambt geheim te houden. Daar is het ambtsgeheim nooit voor bedoeld. Het dient juist om de betrouwbaarheid van het ambt veilig te stellen. .

Te allen tijde stel je dus een tweede ambtsdrager op de hoogte. Samen informeren jullie de classispredikant en deze schakelt het classicaal college voor de visitatie in. Samen met twee visitatoren heb je een gesprek met de pleger.

Volg de aanwijzingen onder: De beschuldigde erkent de beschuldigingen (5.3). Ga ook na wat onder 3.1 en 3.2 van toepassing is. Als de melding van de pleger misbruik van een minderjarige betreft dat nog steeds voortduurt, onderneem dan direct actie. Neem contact op met ouders of wettelijk vertegenwoordigers. Licht het moderamen van de (wijk)kerkenraad in. Zie wat bij De benadeelde is minderjarig (2.2) is opgemerkt. Volg de stappen die daar zijn beschreven. Er is wel een verschil met 2.2.: de pleger heeft zich nu zelf bekendgemaakt. Je kunt er dus van uitgaan dat er sprake is van daadwerkelijk misbruik.

6.2 Een beschuldigde meldt zich

Als iemand die door derden of in geruchten beschuldigd wordt zich bij jou meldt, voer dan samen met een tweede ambtsdrager een gesprek met deze persoon. Als dat gesprek niet bevredigend verloopt, informeer dan de classispredikant. Deze schakelt vervolgens het college voor de visitatie in.

Voer vervolgens samen met twee visitatoren een tweede gesprek. Beschouw dat tweede gesprek als Gesprek met een beschuldigde (5) en handel overeenkomstig.

Een tweede mogelijkheid is om vanaf het begin de classispredikant en via deze de visitatoren erbij te betrekken.

Als alles erop wijst dat de geruchten geen grond hebben, overweeg dan in het moderamen van de kerkenraad of je iets kunt doen om de geruchten te ontzenuwen, allereerst in de richting van de voltallige kerkenraad. Uitgangspunt daarbij is dat geruchten die rond blijven zingen schadelijk zijn voor alle betrokkenen, de gemeente inclusief. In het algemeen zal het goed zijn om dan aan de gemeente opening van zaken te geven.

Mogelijk leidt de werkwijze of de invulling van het ambt door de beschuldigde ertoe dat er geruchten ontstaan. Maak in dat geval werkafspraken met de beschuldigde over de verandering van de werkwijze of invulling van het ambt. Hierbij kan de classispredikant een gesprekspartner zijn.

7. Je hoort van anderen of via geruchten over mogelijk misbruik

Hieronder staat beschreven wat je moet doen als je via geruchten of van derden hoort over mogelijk misbruik. Volg 7.1 t/m 7.3. Ga zonodig naar 7.4.

7.1 Je hoort van derden of via geruchten van mogelijk misbruik. Zet de volgende stappen

- > Ga extra zorgvuldig te werk. Zet het gerucht op papier en verifieer dit bij de persoon die jou het gerucht vertelde.
- > Meld dat dit verhaal zal worden gedeeld en breng een tweede ambtsdrager op de hoogte.
- > Ga in gesprek met de beschuldigde en volg de beschreven stappen (7.2).
- > Ga in gesprek met de benadeelde en volg de beschreven stappen (7.3).

7.2 Je hebt, samen met de tweede ambtsdrager, een gesprek met de beschuldigde over het gerucht.

Kies uit het onderstaande wat op jouw situatie van toepassing is en zet de bijbehorende stappen

Ontkent de beschuldigde het gerucht en ben je gerustgesteld?	> Bespreek of de werkwijze van de beschuldigde mogelijk aanleiding gaf tot geruchten. Maak daar zo nodig werkafspraken over en leg deze schriftelijk vast. Ga ook na hoe de geruchten te ontzenuwen zijn.
Ontkent de beschuldigde het gerucht maar heb je twijfels?	> Informeer de classispredikant; deze stelt het classicaal college voor de visitatie op de hoogte. Voer samen met twee visitatoren een tweede gesprek.
Volg de stappen onder Gesprek met beschuldigde (5).
Bevestigt de beschuldigde de geruchten?	> Ga naar De beschuldigde erkent beschuldiging (5.3).
Bevestigt de beschuldigde het gerucht maar spreekt hij/zij misbruik tegen omdat er sprake is van een liefdesrelatie?	> Ga naar Een liefdesrelatie (7.4).
Overleg met de beschuldigde welke vorm van pastorale zorg gewenst is en organiseer die (zie 9.3)
Wil de beschuldigde jou niet ontmoeten?	> Informeer de classispredikant; deze schakelt het classicaal college voor de visitatie in.
Is er zorg nodig voor de gemeente?	> Ga naar Zorg voor gemeente (9).

7.3 Je hebt een gesprek met benadeelde. Kies wat op jouw situatie van toepassing is en zet bijbehorende stappen

Bevestigt de benadeelde het misbruik?	> Wijs op de mogelijkheden van pastorale zorg en op het doen van een melding of indienen van een klacht. Volg zo nodig de stappen onder Pastorale zorg (2), Melding (3) of Klacht (4) en wijs op Meldpunt SMPR en de bijbehorende site.
Bevestigt de benadeelde de geruchten, maar spreekt deze 'misbruik' tegen omdat sprake is van een liefdesrelatie?	> Ga naar Een liefdesrelatie (7.4).

7.4 Een liefdesrelatie

Spreekt een van de betrokkenen van een liefdesrelatie?	> Wijs betrokkenen erop dat van pastorale professionals verwacht wordt een dergelijke relatie in een pril stadium al te melden aan het moderamen.

7. Je hoort van anderen of via geruchten over mogelijk misbruik

7.1 Je hoort van derden of via geruchten van mogelijk misbruik

Het uitgangspunt is dat er met geruchten iets gedaan moet worden en dat zij niet rond mogen blijven zingen. Dat moet natuurlijk zorgvuldig gebeuren. Daarom is het nodig dat je wat je gehoord hebt op papier zet en het vervolgens ter verifiëring voorlegt aan degene die jou het gerucht verteld heeft. Probeer je daarin te beperken tot een aantal feitelijke gegevens (wie, wat, waar, wanneer). Zeg tegen de melder dat een tweede ambtsdrager op de hoogte dient te worden gebracht. Doe dat vervolgens. (Bij voorkeur de voorzitter van de kerkenraad.)

7.2 Gesprek met beschuldigde

Samen met de tweede ambtsdrager voer je een gesprek met de beschuldigde waarin je deze confronteert met het gerucht. Als de beschuldigde ontkent en er lijken geen andere gronden aanwezig om aan te nemen dat er daadwerkelijk misbruik heeft plaatsgevonden, ga dan samen na of het gedrag of de werkwijze van de beschuldigde aanleiding tot de geruchten kan hebben gegeven. Als dat zo is, maak dan werkafspraken met de beschuldigde en leg deze schriftelijk vast. Je kunt hierbij bijvoorbeeld denken aan het te frequent bezoeken van een gemeentelid, op tijden waarop de eventuele partner afwezig is of op ongebruikelijke tijden.

Mocht de beschuldigde niet bereid zijn jou te ontvangen, dan informeer je de classispredikant. Deze schakelt het classicaal college voor de visitatie in.

Als de beschuldigde ontkent en er lijkt geen enkele grond voor de geruchten te zijn, overleg dan met de beschuldigde wat er gedaan kan worden om de geruchten uit de wereld te helpen.

Als de beschuldigde ontkent maar er blijft voor jou reden tot ongerustheid, stel dan de classispredikant - en via deze het classicale college voor de visitatie - op de hoogte. Voer samen met twee visitatoren opnieuw een gesprek met de beschuldigde. Volg de procedure zoals beschreven onder Gesprek met een beschuldigde (5). Er kunnen redenen zijn om eerst met de voltallige kerkenraad en vervolgens met de gemeente te communiceren. Ga dan naar Zorg voor gemeente (9).

7.3 Gesprek met benadeelde

Nadat je met de beschuldigde hebt gesproken, licht je ook de benadeelde in. Als deze de geruchten bevestigt en meent dat er inderdaad van misbruik sprake is geweest, wijs dan op de mogelijkheden van melding of klacht. Wijs ook op de mogelijkheid van pastorale hulp en op Meldpunt SMPR en de bijbehorende website. Bevestigt de benadeelde de geruchten maar weigert deze het 'misbruik' te noemen omdat er van een wederzijdse liefdesrelatie sprake zou zijn, wijs er dan op dat de Protestantse Kerk ervan uitgaat dat functionele en persoonlijke relaties niet vermengd mogen worden en dat van pastorale professionals verwacht wordt een dergelijke relatie in een pril stadium al te melden aan het moderamen. Een liefdesrelatie van een ambtsdrager met een gemeentelid die niet gemeld is, kan als mogelijk misbruik worden gezien. (In de gedragsregels voor predikanten wordt aangegeven (A13) dat in geval van een liefdesrelatie de predikant dit meldt aan het moderamen en dat de pastorale verantwoordelijkheid voor de pastorant overgedragen wordt aan een collega (vgl. A11).

7.4 Een liefdesrelatie

Soms ontstaat er inderdaad een liefdesrelatie tussen een ambtsdrager en een gemeentelid. Dat is niet in alle gevallen af te wijzen, al is het goed dat ambtsdragers zich ervan bewust zijn dat een liefdesrelatie die ontstaat vanuit pastorale of functionele contacten in principe wordt afgewezen omdat mogelijk toch sprake is van ongelijkwaardigheid. In een hulpverleningssituatie bestaat nu eenmaal onvermijdelijk ongelijkheid in macht en invloed. Ook als er niet van een directe hulpverleningssituatie sprake is zitten er toch risico's aan een dergelijke relatie. Ambtsdragers dienen het ontstaan van een liefdesrelatie daarom vroegtijdig te melden bij het moderamen, zodat de pastorale relatie beëindigd kan worden en aan het gemeentelid een andere pastor kan worden toegewezen. In het algemeen zal de liefdesrelatie zo snel mogelijk in de openbaarheid moeten komen. Meldt een ambtsdrager de liefdesrelatie niet, dan kan de relatie worden gezien als mogelijk misbruik.

8. Conflict van plichten en ambtsgeheim

Hieronder staat beschreven wat je moet doen als jouw verschillende plichten als ambtsdrager met elkaar strijdig zijn.

Brengt jouw ambtsgeheim je in een conflict van plichten?	> Maak zelf een afweging met hulp van de criteria uit de toelichting.
	> Overleg desgewenst met de coördinator van Meldpunt SMPR.
	> Neem een beslissing over het al dan niet verbreken van je ambtsgeheim.
Besluit je het ambtsgeheim niet te verbreken maar belast deze beslissing je?	> Vraag zo nodig ondersteuning bij Meldpunt SMPR.
Besluit je het ambtsgeheim te verbreken?	> Licht de benadeelde in over jouw voornemen/besluit.
	> Stel een tweede ambtsdrager op de hoogte.
	> Neem alle volgende stappen in overleg met de tweede ambtsdrager.
	> Ga naar Stappen van de kerkenraad (5.5).

8. Conflict van plichten en ambtsgeheim

Het ambtsgeheim is van grote waarde. Het feit dat mensen ervan op aan kunnen dat wat zij in vertrouwen vertellen ook in vertrouwen bewaard wordt, maakt het mensen mogelijk te spreken. Maar ook aan het ambtsgeheim is een grens. Je kunt in een situatie terechtkomen waarin conflicterende belangen spelen en je niet weet wat te doen: je zwijgplicht doorbreken of juist niet? In beide gevallen kunnen de gevolgen groot zijn. We spreken dan van een 'conflict van plichten'.

In ieder concreet geval moet je zelf een afweging van belangen maken en een beslissing nemen. Dat is moeilijk en er is geen eenduidig recept te geven voor het afwegen bij een conflict van plichten.

In november 2011 stelde de generale synode de 'Beroepscode en gedragsregels voor predikanten en kerkelijk werkers' vast. Die gedragsregels vloeien voort uit wat in de kerkorde over predikanten en kerkelijk werkers is geschreven en wat in de belofte die bij de aanvaarding van het ambtswerk wordt afgelegd, is vermeld. De kerkorde is zo de basis van de beroepscode. Beroepscode en gedragsregels bieden een toegespitste beschrijving van het werk van een predikant of kerkelijk werker op grond van de kerkorde, waarin de kernmomenten van het dienstwerk en de daarmee gepaard gaande houding beschreven zijn. Hierin staan criteria die je behulpzaam kunnen zijn bij je besluit om het ambtsgeheim te verbreken. Je moet dit niet doen als slechts één van de criteria van toepassing is, maar pas als ze allemaal van toepassing zijn:

- Je hebt alles gedaan om toestemming van betrokkene te krijgen dan wel je bent ervan overtuigd dat je niet méér kunt doen;
- Je bent er vrijwel zeker van dat het vragen van toestemming schadelijk is;
- Je weet voor betrokkene of voor derden geen andere weg om tot een oplossing te komen dan door het doorbreken van de geheimhouding;
- Je bent er vrijwel zeker van dat verdere geheimhouding voor betrokkene(n) of derden aanwijsbare en ernstige schade of gevaar oplevert;
- Je bent er vrijwel zeker van dat het doorbreken van de geheimhouding de schade aan betrokkene(n) dan wel aan derden voorkomt of beperkt;
- Je doorbreekt de geheimhouding slechts zover als nodig is om het gevaar af te wenden of de schade te voorkomen;
- Je komt in gewetensnood als je de geheimhouding handhaaft.

De beroepscode en gedragsregels gelden voor predikanten, pioniers, kerkelijk werkers en pastores. Dus niet rechtstreeks voor ouderlingen en diakenen. Wel kunnen zij op gelijke wijze van deze regels gebruik maken om te bepalen of zij hun ambtsgeheim kunnen verbreken. Overleg - eventueel anoniem - hierover met de coördinator van Meldpunt SMPR. Uiteindelijk staan je twee wegen open: verbreken van het ambtsgeheim of niet. Als je na weging van de criteria besluit het ambtsgeheim te verbreken, neem je contact op met een tweede ambtsdrager. Met hem of haar overleg je welke volgende stappen je gaat nemen.

9. Zorg voor de gemeente

Als mogelijk misbruik bekend wordt, veroorzaakt dat altijd schrik en emoties in de gemeente. Hieronder zie je welke stappen je kunt zetten om de schade te beperken.

9.1 Organiseer zorg voor de gemeente. Kies wat van toepassing is en volg de aangegeven stappen

Is er binnen jouw gemeente melding gemaakt van mogelijk misbruik?	> Overleg met kerkenraad en visitatoren over de wenselijkheid van het inschakelen van een gemeentebegeleider-SMPR.
Is er binnen jouw gemeente een klacht ingediend over mogelijk misbruik?	> Schakel altijd - via de coördinator - een gemeentebegeleider-SMPR in en stel samen met deze gemeentebegeleider-SMPR een stuurgroep in (zie 9.3).
Is er in jouw gemeente onrust over mogelijk misbruik?	> Schakel altijd - via de coördinator - een gemeentebegeleider-SMPR in en stel samen met deze begeleider een stuurgroep in.

9.2 Inschakelen van de gemeentebegeleider-SMPR

- Heb je een gemeentebegeleider-SMPR nodig?
- > Neem contact op met de coördinator van het Meldpunt SMPR; deze zal jou in contact brengen met een gemeentebegeleider-SMPR.
 - > Sluit vervolgens een contract met de gemeentebegeleider-SMPR, waarin een duidelijke taakstelling en de financiële afspraken zijn omschreven.
 - > Stel samen met de gemeentebegeleider-SMPR een stuurgroep in.

9. Zorg voor de gemeente

Als mogelijk misbruik bekend wordt, veroorzaakt dat altijd grote schrik en veel emoties in de gemeente. Mensen zijn geneigd partij te kiezen, oud zeer dient zich opnieuw aan, er is vaak een langdurige periode van onzekerheid. Er zal schade in de gemeente ontstaan, dat is onvermijdelijk. Zowel door het misbruik zelf als door de wijze waarop daar binnen de gemeente mee wordt omgegaan. Juist die laatste schade kan beperkt worden. Daarom is het van belang in een vroeg stadium een gemeentebegeleider-SMPR in te schakelen.

9.1 Organiseer zorg voor de gemeente

Het protocol gaat ervan uit dat je altijd een gemeentebegeleider-SMPR inschakelt als er binnen jouw gemeente een klacht wordt ingediend wegens misbruik van een pastorale of gezagsrelatie. Is er binnen jouw gemeente melding gemaakt van misbruik van een pastorale of gezagsrelatie, overleg dan met de classispredikant en/of de visitatoren of en wanneer om een gemeentebegeleider-SMPR dient te worden gevraagd. De gulden regel is: is er onrust binnen de gemeente of zorg om de gemeente, schakel dan altijd een gemeentebegeleider-SMPR in. Deze kan voor kortere of langere tijd worden ingezet, afhankelijk van de noodzaak in jouw gemeente. Je sluit met deze gemeentebegeleider-SMPR een contract over aard en omvang van haar of zijn opdracht. In overleg met de gemeentebegeleider-SMPR stel je zo spoedig mogelijk een stuurgroep in. De stuurgroep heeft de taak alles te coördineren dat met beleid rondom het mogelijke misbruik te maken heeft. Zij doet dat als adviseur van de kerkenraad.

9.2 Inschakelen van de gemeentebegeleider-SMPR

Via de coördinator van het Meldpunt SMPR kom je in contact met een kandidaat gemeentebegeleider uit het netwerk gemeentebegeleiders van Meldpunt MPR. De gemeentebegeleiders-SMPR hebben oog voor de belangen van de gehele gemeente en voor de verschillende groepen en meningen daarbinnen. Dit omvat zowel de kerkenraad als partij, als de kerkenraad als beleidsbepaler die rekening dient te houden met verschillende groepen en visies in de gemeente. Dit alles met als doel het - op termijn - weer heel worden van de gemeente. Het proces is kortweg te duiden als:

- stilte voor de storm
- de hel breekt los
- puinruimen

De gemeentebegeleider-SMPR staat dicht naast de kerkenraad en overlegt wat in deze specifieke situatie het beste kan worden gedaan en nagelaten.

De gemeentebegeleider-SMPR is de enige functionaris die zich gespecialiseerd heeft in de processen die zich voordoen binnen een gemeente die geconfronteerd is met mogelijk seksueel misbruik door een kerkelijk werkende. Het is daarom van belang dat in een vroeg stadium een gemeentebegeleider-SMPR wordt ingeschakeld om direct schade te kunnen voorkomen. In de startfase wordt een inventarisatie gemaakt van alle betrokken partijen en hun stem in het proces.

De deskundigheid die in de gemeente zelf, de classis of regio voorhanden is, wordt in beeld gebracht. Op basis van deze informatie wordt een stuurgroep gevormd. Vroegtijdig zal voldoende zorg voor alle partijen (benadeelde en familie, beschuldigde en familie, gemeenteleden en kerkenraad) geregeld moeten worden.

De gemeentebegeleider-SMPR heeft de volgende taken:

- Ondersteunt de kerkenraad bij het in kaart brengen en het hanteren van het probleem.
- Adviseert bij de samenstelling van een stuurgroep.
- Coördineert het werk van de stuurgroep.
- Treedt zo nodig op als onafhankelijk voorzitter van de stuurgroep.
- Geeft informatie aan stuurgroep en kerkenraad over mechanismen die spelen bij seksueel misbruik in pastorale en gezagsrelaties.
- Begeleidt en bewaakt de processen in stuurgroep en kerkenraad en helpt om onderlinge verhoudingen en verantwoordelijkheden helder te houden.
- Begeleidt processen in de gemeente die direct of indirect het gevolg zijn van of te maken hebben met de aanklacht.
- Schrijft voor de kerkenraad een verslag van het proces en de werkzaamheden.
- Evalueert met de stuurgroep, enige maanden na afronding van de opdracht.

De gemeentebegeleider-SMPR is een freelancer. Je sluit als kerkenraad een contract met hem of haar. Voor tegemoetkoming in de kosten kun je indien nodig een beroep doen op de Commissie Steunverlening. Informeer bij de Commissie Steunverlening zelf of bij de coördinator van het Meldpunt SMPR naar deze mogelijkheid.

9.3 Samenstellen van de stuurgroep

Heb je besloten om een stuurgroep in te stellen?

- > Stel die in samenwerking met de gemeentebegeleider-SMPR in.
- > Zorg voor een evenwichtige samenstelling.
- > Zorg voor een duidelijke taakstelling.

9.3 Samenstelling van de stuurgroep

De stuurgroep heeft tot taak alles te coördineren wat met het beleid rond het mogelijk (seksueel) misbruik te maken heeft, en heeft daarmee een verhoogd probleembewustzijn. Daardoor houdt de kerkenraad grotendeels de handen vrij voor alle andere zaken. De stuurgroep functioneert onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad. Een contactpersoon tussen stuurgroep en kerkenraad is dus noodzakelijk.

In een gemeente met een algemene kerkenraad en wijkkerkenraden moet vooraf goed afgesproken worden hoe de verhouding zal zijn tussen de stuurgroep en de algemene kerkenraad. Ook moet vooraf duidelijk zijn op welke terreinen de algemene kerkenraad - en niet de wijkkerkenraad - verantwoordelijkheid draagt.

De stuurgroep wordt meerzijdig partijdig samengesteld uit terzake kundigen van binnen en buiten de gemeente, zoveel als nodig is. In ieder geval nemen deel aan de stuurgroep:

- een gemeentebegeleider-SMPR
- een visitator
- een lid van het moderamen (vanwege de onderlinge communicatie met de kerkenraad zou de scriba het meest voor hand liggen, eventueel samen met de voorzitter)
- mensen die het perspectief vertegenwoordigen van alle betrokken partijen (van de benadeelde, de beschuldigde, de gemeente) en voor deze betrokkenen aanvaardbaar zijn als contactpersoon. Dus niet de groepen of personen zelf
- een woordvoerder voor de pers en een contactpersoon voor de gemeente

In elk geval zorgt de stuurgroep ervoor dat geregeld wordt:

- pastorale zorg voor alle betrokkenen
- coördinatie en overzicht
- een communicatiestrategie en een plan (voor binnen en voor buiten de gemeente)
- hoe tijdens en na het proces zorgvuldig kan worden omgegaan met schriftelijke documenten, zoals notulen

10. Na de uitspraak

Wanneer het classicaal college voor het opzicht tot een uitspraak over de klacht of oordeel na het onderzoek komt, is er voor de gemeente nog een lange weg te gaan. Kies uit onderstaande mogelijkheden de situatie die voor jou van toepassing is.

10.1 Heeft het classicaal college voor het opzicht uitspraak gedaan en gaat de beschuldigde of de benadeelde in hoger beroep?

- > Check of de getroffen voorzieningen nog voldoen en overleg met de stuurgroep over verdere stappen.

10.2 Heeft het classicaal college voor het opzicht uitspraak gedaan en verklaart het generaal college voor het opzicht de uitspraak nietig?

- > Lees de toelichting en ga naar 10.3.

10.3 Heeft het classicaal college voor het opzicht uitspraak gedaan en volgt er geen hoger beroep; of heeft het generaal college voor het opzicht een definitieve uitspraak gedaan?

Zet dan de volgende stappen

- > Verleen medewerking aan de uitvoering van de uitspraak, maak - als de gemeente van de zaak weet - de uitspraak bekend en informeer de gemeente dat je de uitspraak accepteert.
- > Evalueer de rol van de kerkenraad.
- > Is de klacht gegrond verklaard, wees dan loyaal met het slachtoffer, zowel tegenover de betrokkene zelf als tegenover de gemeente.
- > Mag de beschuldigde/dader in de functie terugkeren, overleg dan met de gemeentebegeleider-SMPR hoe je deze terugkeer kunt begeleiden.
- > Bepaal een standpunt als er ook een strafrechtelijke procedure volgt en overleg met de gemeentebegeleider-SMPR. (zie 4.4)

10. Na de uitspraak

Een stuurgroep, een gemeentebegeleider-SMPR en een vertrouwenspersoon-SMPR blijven noodzakelijk, nog geruime tijd nadat er een uitspraak is gedaan over de klacht.

10.1 Heeft het classicaal college voor het opzicht uitspraak gedaan en gaat de beschuldigde of de benadeelde in hoger beroep?

Nadat het classicaal college voor het opzicht een oordeel heeft uitgesproken over de klacht, kunnen zowel benadeelde als beschuldigde in beroep gaan. Dat verlengt de periode van onzekerheid voor alle betrokkenen. Het is goed te beseffen dat hoe langer een onzekere situatie voortduurt, hoe zwaarder die gaat wegen. Het is dus noodzakelijk dat je de voorzieningen die je hebt getroffen (pastorale zorg, opschorting of vrijstelling van werkzaamheden enz.) continueert dan wel checkt of een en ander nog klopt. Houd er rekening mee dat een uitspraak van het classicaal college voor het opzicht niet van kracht is als een van de partijen in hoger beroep is gegaan. Overleg dan met de stuurgroep en de gemeentebegeleider-SMPR over verdere stappen.

Neem als kerkenraad een besluit over de wenselijkheid van het hervatten van de werkzaamheden dan wel over de wenselijkheid van het verlengen van de vrijstelling van werkzaamheden. Dit laatste besluit kan - als het om een predikant gaat - alleen genomen worden door het breed moderamen van de classicale vergadering in samenspraak met de classispredikant. Zo nodig kun je hierbij juridisch advies inwinnen bij de afdeling Juridische Zaken van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Utrecht.

10.2 Heeft het classicaal college voor het opzicht uitspraak gedaan maar wordt deze door het generaal college voor het opzicht vernietigd?

Als geen van de betrokkenen in hoger beroep gaat, is er normaal gesproken sprake van een definitief kerkelijk oordeel. Het kan echter voorkomen dat het generaal college voor het opzicht besluit - zonder dat beroep is ingesteld - een uitspraak te vernietigen, bijvoorbeeld wanneer rechtsongelijkheid dreigt. (Generale regeling 11 (kerkelijke rechtspraak) en ord. 10-11-9 en 10-11-10.) De situatie die in dat geval voor de gemeente ontstaat is afhankelijk van de weg die het generaal college daarbij kiest: de zaak zelf afdoen (zie 10.3) of verwijzen naar een ander classicaal college (zie 10.1).

10.3 Heeft het classicaal college uitspraak gedaan en volgt er geen hoger beroep? Of heeft het generaal college voor het opzicht een definitieve uitspraak gedaan?

Na de uitspraak van het generaal college voor het opzicht weet je het definitieve kerkelijke oordeel.

Informatie

Kerkenraad en college voor de visitatie hebben zich - evenals de beschuldigde en de benadeelde - bij de uitspraak neer te leggen. De kerkenraad dient medewerking te verlenen aan de uitvoering van de uitspraak van het college. In het algemeen dient de uitspraak bekend gemaakt te worden aan de gemeente. De kerkenraad geeft daarbij aan - wanneer in de gemeente bekend is dat de procedure loopt - dat hij de uitspraak accepteert.

Bij die bekendmaking geldt als vuistregel: je geeft alleen feiten, maar je hoeft niet alle feiten te geven. Voor de gemeente is belangrijk die informatie te hebben die nodig is om een uitspraak te kunnen begrijpen. De gemeente heeft geen recht op alle details van de zaak; daarmee zou de privacy van betrokkenen te veel geschaad worden. Het is niet altijd nodig - en mogelijk zelfs onwenselijk - de naam van de benadeelde te noemen.

Dit geldt zowel voor situaties waar de klacht gegrond is verklaard als voor situaties waar de klacht ongegrond is verklaard.

Evaluatie

Evalueer na enige tijd je eigen rol als kerkenraad, zowel voorafgaand aan de klacht als tijdens de behandeling van de klacht. Leg van je handelen verantwoording af aan de gemeente. Denk daarbij ook aan de benadeelde: zorgvuldige evaluatie van jouw omgaan met de benadeelde, de beschuldigde en andere betrokkenen kan bijdragen aan het recht doen aan benadeelde.

Loyaliteit met het slachtoffer

Wees er, wanneer de klacht gegrond verklaard is, ondubbelzinnig duidelijk over in al jouw communicatie dat het slachtoffer geschaad is door niet-professioneel gedrag van de ambtsdrager of andere pastoraal professional of door grensoverschrijdend gedrag door een mede-gemeentelid. En dat het slachtoffer respect en een veilige plaats binnen de gemeente verdient. Benoem eventuele verdachtmakingen wanneer ze jou ter ore komen duidelijk en in het openbaar. En leg vervolgens uit waarom ze ontoelaatbaar zijn.

Dat is overigens evenzeer in het belang van de gemeente als geheel. Kortom: kies onomwonden voor het slachtoffer en geef gehoor aan de oproep van de synode daartoe. Laat hier geen spoor van twijfel over bestaan.

Te vaak wordt een slachtoffer van misbruik ook nog eens het slachtoffer van uitsluiting. Sommige gemeenteleden geven de benadeelde de schuld van de onrust in de gemeente of van het feit dat de gemeente een (gewaardeerd) predikant verliest. Veel gemeenteleden worden bij het zien van de benadeelde herinnerd aan de ellende en dan kiezen ze er - vaak onbewust - voor de benadeelde uit te sluiten om te kunnen vergeten wat er is gebeurd. Zorg ervoor dat de gemeente informatie krijgt over deze mechanismen.

10.4 Nazorg slachtoffer

- > Blijf in contact met het slachtoffer en overleg wat deze nodig heeft om de regie over het eigen leven weer op te pakken en (desgewenst) de plek in de gemeenschap te behouden.

10.5 Uitvoering van het daderbeleid

- > Verleen medewerking aan de uitvoering van het daderbeleid.

Hervatting werkzaamheden

Wanneer de klacht ongegrond is verklaard of wanneer de klacht gegrond is verklaard maar als maatregel een schorsing voor bepaalde tijd is opgelegd, kan de uitspraak van het college voor het opzicht ertoe leiden dat de beschuldigde/dader kan terugkeren in diens functie. Overleg dan met de gemeentebegeleider-SMPR hoe je deze terugkeer kunt begeleiden.

Hierbij moet de beschuldigde kunnen rekenen op een zorgvuldige en respectvolle bejegening. De situatie is ingewikkeld en er spelen bij allerlei betrokkenen gemengde gevoelens. Ook voor deze mens moet (weer) plek gemaakt kunnen worden in de geloofsgemeenschap. Ook al kan dat (te) veel gevraagd zijn of veel tijd kosten. Hoe dan ook: het is noodzakelijk in gesprek te blijven en eventueel te zoeken naar wat recht doet aan dat wat de beschuldigde/dader na de opgelegde schorsing voor ogen staat.

Het kan zijn dat de verhoudingen tussen de beschuldigde/dader en de kerkenraad en/of gemeente inmiddels dusdanig verstoord zijn dat de vraag opkomt of zij nog wel met elkaar verder kunnen. Overleg dan met gemeentebegeleider-SMPR, classispredikant en visitatoren over wat je in deze situatie te doen staat.

Strafrechtelijke procedure

Ook nadat de kerkrechtelijke procedure is afgerond, kun je geconfronteerd worden met een onzekere situatie: het staat benadeelden namelijk vrij aangifte bij de politie te doen. Tenslotte is misbruik maken van iemand in een afhankelijkheidsrelatie een strafbaar feit. Als er een strafrechtelijk onderzoek loopt of als er een rechtszaak dient, moet de gemeente daartegenover ook haar standpunt bepalen. Ook in een dergelijke situatie kun je een beroep doen op de gemeentebegeleider-SMPR.

10.4 Nazorg slachtoffer

Nazorg voor het slachtoffer (en diens omgeving) is een kwestie van maatwerk. Hoe dan ook, het gaat om 'erkenning'. Dat is een levensbehoefte. Niemand kan zonder en mensen hebben elkaar hierbij nodig. Dit betekent onder andere huiswerk voor de geloofs-gemeenschap en vraagt om vertrouwen, inlevingsvermogen, tijd en geduld. Openheid over en weer, zorgvuldig luisteren en spreken kan op termijn de weg naar nieuwe kracht en verbondenheid vrij maken.

Een van de aspecten van erkenning is dat het slachtoffer ervaart dat haar of hem recht is of wordt gedaan. Het is namelijk niet vanzelfsprekend dat dit aspect tijdens een opzichtprocedure voldoende aan bod komt. Wanneer bijvoorbeeld een benadeelde niet persoonlijk tijdens een zitting aan het woord komt of daartoe in dat stadium niet in staat is, kan dit later 'nawerken'. Hoe hiermee om te gaan gaat de bedoeling van dit protocol te buiten. Het wordt hier aangestipt omdat dit in de nazorg van belang kan zijn. Mensen die nauw betrokken zijn bij het Meldpunt SMPR en anderen denken erover na hoe specifieke 'slachtofferzorg' eruit zou moeten en kunnen zien. Een concrete handreiking is (nog) niet voorhanden.

Het is nastrevenswaardig dat de benadeelde haar/zijn plek kan houden in de geloofsgemeenschap. Tegelijk is het realistisch te beseffen dat dit streven te hoog gegrepen kan zijn. In dat geval is het van belang hierover samen met de benadeelde in gesprek te gaan en te zoeken naar een alternatief dat recht doet aan wat de benadeelde voor de komende tijd voor ogen staat. De stuurgroep, waarin de perspectieven van alle betrokkenen vertegenwoordigd zijn, kan hierin ook adviseren.

Wees er alert op dat niemand zich van de rechten van de benadeelde meester maakt en zich opwerpt als diens verdediger. Zij/hij is soeverein, heeft de regie over het eigen leven, en dient in haar/zijn waarde te worden gelaten. Overleg met de benadeelde hoe je jouw loyaliteit het beste gestalte kunt geven. De benadeelde kan zich ook hierin laten bijstaan door een SMPR-vertrouwenspersoon.

Houd niemand vast in de rol van slachtoffer. Laat de benadeelde de keuze haar of zijn leven op eigen wijze opnieuw vorm te geven.

10.5 Uitvoering van het daderbeleid

De generale synode aanvaardde in november 2011 de notitie 'Het ambt na een tuchtmaatregel – daderbeleid van de Protestantse Kerk in Nederland na veroordeling voor seksueel misbruik in pastorale relaties'. De notitie schrijft over het daderbeleid van de Protestantse Kerk in Nederland na de uitspraak door het classicaal of generaal college voor het opzicht. Zo wordt ingegaan op de vraag of de dader nog geschikt is om het ambt te blijven vervullen, wat er nodig is om dit te kunnen vaststellen, en op het afleggen van een schuldverklaring voor daders die zijn geschorst (voor onbepaalde tijd). Deze (publieke) erkenning van schuld is van belang omdat men zich heeft te voegen naar het oordeel van de kerk en daarmee erkenning biedt aan het slachtoffer en de gemeente.

In november 2014 heeft de synode een 'nota protocollen daderbeleid' aangenomen waarin het daderbeleid op vijf specifieke terreinen is uitgewerkt. Het gaat om de protocollen 'Supervisie', 'Verzoening', 'Informatie en register', 'Werkinstructies' en 'Publicatie uitspraken'. Een college voor het opzicht kan in een uitspraak onderdelen van het daderbeleid verplicht opleggen. In de uitvoering van het daderbeleid heeft 'de delegatie daderbeleid', deel van de beoordelingscommissie voor de geschiktheid voor het ambt (BCGA) een coördinerende rol. Het kan zijn dat de kerkenraad wordt betrokken bij onderdelen van de uitvoering van het daderbeleid. Te denken valt aan het op onderdelen informeren van de gemeente en een predikant tijd geven voor het volgen van therapie of supervisie. Overigens zijn deze protocollen tot nu toe alleen van toepassing op predikanten.

Het kan ook gebeuren dat de dader zich onttrekt aan het kerkelijk daderbeleid en 'buiten de kerk' een nieuwe werkring gaat zoeken. Deze omstandigheid valt buiten het bereik van de kerk. Wanneer een nieuwe werkgever om referenties vraagt, kan de kerk juridisch weinig meer dan hierop reageren met de mededeling dat geen referenties verstrekt kunnen worden.

Raadpleeg de documenten 'het ambt na een tuchtmaatregel' (AZ 11-27) en de 'nota protocollen daderbeleid' (OZ 14-17) op protestantsekerk.nl.²

² In de herfst van 2022 vindt een evaluatie van de protocollen daderbeleid plaats in de kleine synode, die eindverantwoordelijk is.

Adressen

Postbus 6028
3503 PA Utrecht
bezoekadres Joseph Haydnlaan 2a, Utrecht
tel. (030) 303 85 90
info@smpr.nl
smpr.nl

In Meldpunt SMPPR werken samen: Protestantse Kerk in Nederland, Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland, Oud-Katholieke Kerk in Nederland, Remonstrantse Broederschap, Algemene Doopsgezinde Sociëteit, Evangelische Broedergemeente, Apostolisch Genootschap, Zevende-dags Adventisten, Leger des Heils.

Klachten kunnen worden ingediend bij het classicaal college voor het opzicht, waartoe de gemeente van de beschuldigde behoort. De adressen kunnen worden opgevraagd bij het contactcentrum van de Protestantse Kerk, tel. (030) 880 18 80, info@protestantsekerk.nl.

Colofon

Protestantse Kerk in Nederland
Joseph Haydnlaan 2a
3533 AE Utrecht
tel. (030) 880 18 80
info@protestantsekerk.nl
protestantsekerk.nl

Redactie 2006

Sylvia van Delden
Ralph du Long
Jan Stelwagen
Margreet Willemze

Redactie 2022

Sophie Bloemert
Wilbert van Iperen
Roel Knijff
Margreet Parlevliet
Henk Spit

Meer exemplaren van het protocol en van de folders 'Over grenzen heen', 'Handreiking voor benadeelden' en 'Klachtenbehandeling bij misbruik in pastorale relaties en gezagsrelaties' kunnen gratis worden aangevraagd via protestantsekerk.nl/webwinkel of worden gedownload van protestantsekerk.nl.

